

dpm

drámapedagógiai magazin

a Magyar
Drámapedagógiai
Társaság periodikája
51. szám
(2015/1)

ISSN 1216-1071

A szerkesztőség címe:

1022 Budapest, Marczibányi tér 5/a;
telefon és fax: (1)3361361;
honlap: www.drama.hu;
e-mail: drama@drama.hu

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Kaposi László

telefon: (28)788714
e-mail: kaposi@drama.hu

Felelős kiadó:

az MDPT elnöke

Borító: Hevesi Andrea

Támogató:

A Drámapedagógiai Magazin megjelenését 2015. augusztus 1–2016. június 30. között a Nemzeti Kulturális Alap támogatja

Számlaszámunk, amelyre az érdeklődők befizethetik az éves tagdíjat és a DPM megrendelési összegét: 11701004-20065946

Készült a Pharma Print Kft.
nyomdájában

TARTALOM

2015

Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozó... 24... 25... (Kaposi László)	2
Budapesti bemutató (Golden Dániel)	2
Vas megyei találkozó (Tóth Zsuzsanna)	3
Zala megyei bemutató (Körömi Gábor)	5
Győr-Moson-Sopron megyei bemutató (Pass Andrea)	6
Komárom-Esztergom megyei bemutató (Róbert Júlia, Pass Andrea)	8
Kamasz mesék (Jászay Tamás)	10
Vegyes érzések (Jászay Tamás)	11
Szakmai beszámolók a XXIV. Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Fesztiválról (Pass Andrea, Deme László)	12

2016

Jász-Nagykun-Szolnok megyei bemutató (B. Péter Pál)	17
Beszámoló a győri Gyermek Házában megrendezett megyei találkozóról (Körömi Gábor)	18
Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei bemutató (Kis Tibor)	20
Négy szócskát üzenek... (Körömi Gábor)	21
Szegedi anizs – a Csongrád megyei bemutatóról (Pap Gábor Papesz)	22
Komárom-Esztergom megyei beszámoló (Meleg Gábor)	25
Verseny vagy találkozó (Perényi Balázs)	26
Nógrád megyei bemutató (Lipták Ildikó)	28
Zala megyei bemutató (Varju Nándor)	29
Pest megyei bemutatók (Benkő Ágnes, Tóth Miklós és Sereglei András)	30
Dél-dunántúli regionális forduló (Regős János)	32
Közép-magyarországi regionális találkozó (Kaposi László)	33
Ahol a gyermekszínház létkérdés (Meleg Gábor)	34
Az országos fesztiválról (KL)	36

A címlapon: LÁJK Színház Csoport, Szent Imre Katolikus Óvoda és Általános Iskola, Kecskemét, *Z generáció-behálóZva (a/vagy Pocso lyába léptünk???.!!!)* Csoportvezető: Borsosné Horváth Krisztina

A hátlapon: OROSZLÁNOK Színház Csoport, 1. számú Kétnyelvű Általános Iskola és a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet, Lendva (Szlovénia), Jancsi és Juliska... és az erdő. Csoportvezető-rendező: Kóter Gizella és Nagy Éva

Kaposi Máté felvételei

Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó... 24... 25...

Megkésett beszámolók a tavalyi országos találkozóról – lapunk egy harmadában.

Nem írónk késtek, és még csak nem is a szerkesztő, hanem a DPM támogatása. Pontosabban először nulla forint támogatást kaptunk. 2015-ben esett meg velünk ez első alkalommal. És mint kiderült, nem utoljára... Működési támogatás nélküli civil szervezet a kiadó: nem volt miből, ezért nem is jelentettünk meg egyetlen számot sem.

Aztán a 2015-ös év végén mégiscsak jött értesítés, lesz támogatás az adott naptári évre: a harmada annak, amit kértünk. Ez az összeg egyben annak is a harmada, amiből meg lehetne jelentetni a folyóiratot úgy, hogy nem kéne azt kérnünk szerzőtől, szerkesztőtől, grafikustól, hogy dolgozzon nekünk kitartóan ingyen (mert legalább kapna valamit – ha nem is a munkája árát, de valamit). Kapunk annyi támogatást, ami három száznál a nyomda- és postaköltségre elég (igaz, addig négy számunk volt évente). A pénz, persze, még később érkezett, valamikor tavaly év végén, az utolsó utalási nap környékén –, de megjött. (Ez is eredmény, mondhatják a pesszimisták, avagy a rutinos pályázók.)

Szubjektív jegyzet: van pénz, tudjuk, mindenki tudja. Hazudik, aki azt mondja, hogy azért nem jut kultúrára és oktatásra (jelen esetben folyóirat-kiadásra) több, mert nincs. Minden hatalom felelős a döntéseierért: mire fordítja azt a pénzt, ami nem az övé.

Kértünk halasztást. Kaptunk is. 2016. június 30-ig kell megjelentetnünk a Drámapedagógiai Magazin tavalyi három számát. Csak a szokásos módszerrel van esélyünk arra, hogy valóban létrejőjenek ezek a számok: a publikáció dicsőség tárgya, és ha lehet, akkor minél több kedves szerző elégedjen meg ezzel...

Mint említettük, 2015-ös beszámolókkal nyitunk – miközben már sikerrel, és amennyire a gyermekszínházi szás, ráadásul egy felmenő rendszerű találkozó (olyan eseménysorozat, ahol továbbjutás és tovább nem jutás is van) esetében egyáltalán lehetséges, közmegelegedésre túl vagyunk a 2016-os országos fesztiválon is.

Kedves Olvasóink! Közöttük kedves csoportvezető-rendezők, szervezők, „játészó személyek”! Magazinunk évente jelentetett meg egy-egy „színházi számot”, régebben különszámot. Most pedig két esztendő országos fesztiváljához, annak kb. 60 fesztiválnapjához van 36 oldalunk. 2015-ben nem minden megyei vagy regionális találkozóról kaptunk beszámolót. De amit megkaptunk, annak is csak töredékét tudjuk közölni. Néhány munkatársunknak már biztos elege lehet abból, hogy elmegy zsűrizni, és utána, évek óta, ingyen ír lapunknak arról, amit látott. Nem feljegyzést, nem belső iratot, hanem publikációt. De ezt nem mondják! Nem szólnak érte, hanem teszik a dolgukat. Most pedig kénytelenek vagyunk válogatni írásaik között, és kihagyni sok olyant, amiért szívünk vérzik. Minden érintett kollégától elnézést kérünk!

2016-ban a publikálható (mert eleve arra készült) írásos visszajelzésből még többet kaptunk zsűritagjainktól, mint az előző évben. (És mellette érkezett több, belső célokat szolgáló feljegyzés is.) A közlésre szánt írások a XXV. országos találkozó első két lépcsőjéről készültek. Mint látható, itt a záró esemény, a debreceni országos fesztivál értékelése hiányzik még.

Vállaljuk: töredékeket kap az olvasó – ez van. Teljes kép nem, legfeljebb a kép egyes fontos részletei állnak össze a fragmentumokból. Ezzel együtt várhatóan kordokumentum lesz belőle: mert majd lesznek olyanok, akik a gyermekszínházi szás, és annak történetét is fontosnak tartják... Nekik segíthet ez a szám, és ez is valami. És mint visszajelzés, bármily későn, de jól jöhet a csoportoknak, csoportvezetőknek is. *(A szerk.)*

⇒ 2 0 1 5

Budapesti bemutató

Marczibányi tér, 2015. április 12.

Golden Dániel

Az eredetileg kétnaposra tervezett „megyei szintű” fesztivál (szokás szerint április végén kerül megrendezésre a *budapesti regionális bemutató*: ezen az utazás könnyebbsége miatt is sok vidéki csoport előszeretettel vesz részt) végül egyetlen vasárnapot vett igénybe, jóllehet – amint azt Szakall Judit zsűrielnöki zárószavában is felidézte –, korábban akár négy napig is zajlottak a Marczin a bemutatók. A fellépő csoportok

dolgát ezúttal a technikai háttér bizonytalansága is nehezítette. Egy utolsó pillanatos visszalépést követően végül összesen 11 produkciót láthattunk.

A nap a Mester Színház Műhely előadásával indult, úgy látszott azonban, hogy *A zöld oroszán* esetében nem sikerült a próbafolyamat végére érni – maguk a színpadi megoldások, illetve a lebonyolítás megingásai is erre utaltak. Kifejezetten szórakoztatónak bizonyult viszont *A walesi bárdolatlanok* a Galiba Színház kör elővezetésében. A szöveg és a játék merészsége nem mindenhol erősítette egymást, de összességében a humor és a jó értelemben vett tiszteletlenség derűje lengte be a színpadot.

A képzelet című szerkesztett játék (Budavári Buzaszemek) nemes anyaghoz nyúlt. A különálló jelenetek apropójául szolgáló Weöres-versek igényes válogatásról tanúskodtak, a hozzájuk kapcsolt képeket az eredetiségre való törekvés jellemezte, még ha a szövegek értelmezése olykor vitathatónak tűnt is. A szép komolyság folytatásaként az iskolás kor létkérdéseit vetette fel letisztult formákban a Kaktusz Gyermekszínház Csoport *1456 nap* című előadása, amelyben a játszóknak elsősorban vallomásos őszinteségükkel tartották fogva figyelmünket.

A Csúnya királylány (Mesék kalandorai) a mesei alapanyag modernizálásával kísérletezett, s ebben a motívumok és a nyelvhasználat terén fontos részsikereket könyvelhetett el. *A Kecskeszék... Kalandok az életből, avagy nagyapám és én* (AMI Színház Móra Csoport) kiváló etűdöket tartalmazott, a generációkon átívelő kerettörténet életre keltése azonban már túlságosan komoly kihívás elé állította a játszókat. A Gyermekek Háza Drámacsoport a *Rumini tengerre* száll nyitójelenetét vitte színpadra felszabadultan és ügyesen mozgó, remek karakterekkel. *A szürke urak fogságában* az Izgó-mozgó Színháztól erőteljes színpadi vízióval rendelkezett, ám míg a csoportos játékban könnyedén oldódtak fel a gyerekek, addig az egyéni megszólalások feszültsége már erősen hullámzó volt. *A hatalma klub* (SEK-Dráma) ígéretes színjátékos jelenléteket vonultatott fel, a történet részletes kibontása azonban meghaladta a csoport lehetőségeit.

Üdítő színfoltot jelentett *A mi padlásunk – 2015* (Pogácsa az Arénában Színház): a kiváló ritmusérzéssel felépített előadásban az ismert dalok úgy hangozhattak el, hogy a hozzájuk társított kreatív játékok révén sikerült őket saját élményszerűséggel feltölteni.

Arany minősítéssel a zsűri a Don Bosco Katolikus Általános Iskolából érkezett Mandralíniai harcosok elnevezésű csoport *Mandralínia* című mesemusicaljét értékelte (rendezte Endrődi Ágnes és Mayer Enikő). Ez volt a legkidolgozottabb produkció, amely ízléssel igyekezett megfelelni a választott műfaj támasztotta elvárásoknak, s amelyben példamutató gondosságot tapasztaltunk mind a látvány, mind a hangkulissza, mind a zenés-táncos színpadi játékterületek megteremtésének területén.

Vas megyei találkozó

Celldömök, Vas megye, 2015. április 19.

Tóth Zsuzsanna

A megyei találkozók nem jöhetnek létre a helyi szervezők nélkül – a Vas megyei találkozó esetében a Nemzeti Művelődési Intézet Vas megyei irodájának munkatársai és a Soltis Lajos Színház gárdája fogott össze a gyerekszínház érdekeiben. Figyelmes és kedves házigazdák voltak, köszönet érte. A megújulás alatt álló kis színházépület otthont nyújtó helyszíneként fogadta a játszókat, kísérőket – akik valamennyien érezték és élvezték a gondoskodást. A színház igazgatója, Nagy Gábor, a művészeti vezető B. Péter Pál és az eseményeket konferáló Nagy Zsuzsi mellett a társulat több tagja dolgozott egész nap, hogy mindenki jól érezze magát. A reggeli pogácsán, szörpön túl nem csak ebédet kaptak a játszóknak, de szeretetet is – s például a legvégén hatalmas tortát (a helyi szponzorok jóvoltából). Megtisztelte figyelmével a rendezvényt Budapestről az NMI osztályvezetője, Törökne Miszori Mariann – és természetesen jelen volt az Intézet Vas megyei területi koordinátora, Benkőné Klára Júlia és munkatársa, Kocsis Tamás is. A Társaságot képviselő két zsűritagot (Egervári György, Tóth Zsuzsanna) Ölbei Livia újságíró egészítette ki.

A megyei találkozón hat csoportot láttunk, közülük három Szlovéniából, Lendváról érkezett. (Elgondolkodtató, hogy miért ilyen csekély a Vas megyei csoportok száma...)

Elmondható, hogy a kellemes légkörű bemutatók közül az első három nem a megfelelő helyszínen történt meg – hiszen a gyerekek szinte elvesztek a művelődési központ színpadán (valószínűleg az előzetes egyeztetésben lehettek pontatlanságok). Ráadásul az ötszáz fős nézőtér is túl kevesen voltak. Így aztán mindjárt az elején, a lendvai KÁOSZ produkciójának gyenge pontjai felnagyítódtak. Pedig Koter Gizella színjátszó élenk és kedves gyerekek, akik meglehetősen éleslátást mutatnak az első előadásban, amikor a

felnőttekről állítanak ki, igaz, sémákkal teli láttelelet. A *Szegény felnőttek* című, saját ötletű előadás gyerek-szemmel nézi a világot, ily módon egyszerűsít. A gépzene használatával és a térszervezéssel (a nagy színpad lehet az oka) akadnak gondok. Ugyanakkor a csoport erős közlésvágya és üdesége sokszor elfedi a gyakorlatlanságot (bronz oklevél).

A második Lendváról érkezett csoport, a PONT játéka (vezetőjük ugyancsak Koter Gizella), amely szintén saját darabra épít, bizarr kérdéseket vet föl. Az *Angyalszárnyak* kiindulópontja a testvéri szeretet. Tünelmes szereplői megjárják a poklot és a mennyet, míg végre, itt a földön találnak megnyugvást. Mind ezt sok remek ötlettel adják, ki kell emelni a Lucifert játszó gyermek bejövételét egy pedállal kombinált rollert (ő egyébként is igen erős jelenléttel bírt!). Időnként színpadi jelentéssel bíró kép is született – egy labda piroslott az üres térben, magára hagyottan. Az előadás egésze azonban ritmushibákkal küzdött, a szövegérthetőséggel is akadtak gondok, és kicsit vértelen lett a vége is (ezüst oklevél).

Rosszul választotta meg a színpadot a Csehimindszentről érkezett PÖTTYÖS HAGYOMÁNYŐRZŐ CSOPORT is, bár itt a szereplők száma némiképp indokolta a nagyobb tér iránti igényt. Így azonban elvesztett a játék intimitása, s szintén felnagyították hibái. Horváth Barnabásné Arany János műve alapján egyéni *A bajusz* előadást készített, amelynek voltaképp csak vázát adta az eredeti írás. Ami feltétlenül dicséretes, hogy a nagyobb, már gyakorlattal bíró játsszók ügyesen formálták meg az asszonyok karaktereit, és a rendező jó érzékkel épített a játékban a szereplők egyéb (ének, tánc) tudására. A leszűkített játéktér kissé túlszűfolt lett, és sajnáltuk, hogy magát a konfliktust és a megoldást – szándékosan lecsiszolt éllel – nem sikerült igazán jól megmutatni (bronz oklevél).

Már a Soltis Színházban (kamaraszínházi tér) láttuk a helyi csapat, vagyis a SOLTIS LAJOS SZÍNHÁZ GYERMEKSTÚDIÓ produkcióját. Veress András: *Tündérmesék* című meséje nemrég jelent meg nyomtatásban, s eredetileg bábszínházi előadásra készült. A kiváló színházi érzékkel megvalósított produkció élményszerű vizualitásával, remek díszletével, gondos és figurateremtő jelmezeivel, kiváló zenei szerkesztéssel magaslott ki az előadások sorából. A szereplők többsége egészen jól beszél, s ha mégsem, ügyes húzással, a hadarást is karakterképzőnek használják. A közös éneklés hatásos és jó – dicsérjük itt meg *Zimibicki Dóra* zenei segítségét –, az egyéni azonban itt-ott még korrekcióra szorul. Marton Mercédesz és Piller Ádám rendezése alapos elemzésre épül, noha még így is akad néhány kérdés (ha maximalisták vagyunk), amely pontosításra szorul. A játékban Zsiga (a főhős) felnőtté-válásának története az egyéni döntés felelősségének „tanulmányútjává” válik – miközben a mese megmarad mesének, a közösen teremtett mítoszok varázslatos világának (arany oklevél).

A nap másik nagy élményét a szintén Lendváról érkezett DIÁXINPAD előadása, az *Emlékek öre* jelentette. „Az előadás egy posztapokaliptikus társadalmat mutat be, amelyben nincsenek háborúk, éhezés, betegség vagy kétségbeesés. De nincs öröm, szín és szánkózás sem.” – írja a gondos műsorlap. S valóban. A szürke nyitókép időtlen látvány nyújt; a háttérben szürke rongybábuk, akik egyszerre furcsák és nyomasztóak, és a megfigyeltség, s a személytelenség folyamatos érzetét keltik. Később figyelemreméltó az az animációs munka, ahogyan a szereplők bánnak e bábukkal, az elesett idősök megrendítően szép mosdatási ceremóniáját mutatva. Komoly és fegyelmezett a karakterformálás, lenyűgöző a játsszók – különösen a főszereplő Emma – színpadi jelenléte. Stampah Misi érzékeny rendezése (aki a játék dramaturgjaként is dolgozott, Komáromi Sándorral együtt) néhol nem elég feszes, visszafogott a tempója, bár ez feltehetően tudatos, ám így relatíve hosszúnak éreztük az előadást. A munka szépsége és az erős gondolatiság azonban feleltet mindent (arany oklevél).

Nehéz volt a fenti bemutató után színpadra lépni egy egészen más természetű előadással a CSEPREGI SZÍNJÁTSSZÓK-nak. A *Komisz-kamasz-kodás* ennek dacára kedves és derűs, felszabadult játékká vált, amire csak itt-ott nyomta rá bélyegét a közös alkotás néminemű sutasága. A Páskándi Géza mesére épülő, sík-báb animációkkal életre keltett, Horváth Jánosné és Németh Andrea rendezte játék sok ötletet, jókedvet hordozott, noha kissé bizonytalanok voltunk a tekintetben, nem lőtt-e a történet a játsszók kora alá. A „saját” részek dinamizmusa, s a remek lezárás azonban meggyőző volt (ezüst oklevél).

Itt kell elmondanunk, hogy a legtöbb csoportnál nem pusztán az előadás volt ránk hatással, hanem az a láthatóan szeretetteljes mód, ahogyan vezetőikkel együtt léteztek a játsszók; felszabadultan, örömmel. Így lehetett ünnep ez a találkozás a többi színjátsszóval, olyan nap, amiből később is építkezni lehet. S ebben része volt a szervező-vendéglátó csapatnak, amelyért köszönet illeti őket.

Zala megyei bemutató

Gellénháza, 2015. április 24.

Körömi Gábor

Gellénháza, ez a Zalaegerszeg melletti kis település, nem csak a magyarországi olajkitermelés bölcsője, hanem a dunántúli gyermekszínházas egyike állandó színhelye is. A község művelődési háza, a környező lakótelep, az utak és az azt övező olajkútak mind azt idézik fel, micsoda nagyszerű élet lehetett itt akkor, amikor még bőven volt a fekete aranyból. Az erőltetett kitermelés...

Bocsánat, nem történeti visszaemlékezés ez, hanem a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó megyei fordulójának beszámolója. Bár a színházi csoportok közül nem mindenkinek sikerült eljönnie ezen a tavaszi napon, akik ott voltak, azok egy tartalmas és sikeres napot tölthettek együtt.

Mindezeket a sorokat azonban nem 2015 áprilisában írom, hanem fél évvel később, amikor arra készülök, hogy ismét elinduljak az autópályán, átsuhanva a völgyhídon a Balaton felett, majd a rókáktól és nyulaktól hemzsegő dombságon a pölöskei szörpüzem mellett, és részt vegyek Zalaegerszegen a gyermekszínházi rendezők tréningjén. A tavaszi megyei forduló után úgy búcsúztak tőlem, hogy akkor majd ősszel találkozunk. Mikor ezen meglepődtem, elmesélték, hogy a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó Zala megyei produkcióinak rendezői számára minden évben szerveznek a megyei forduló gazdáit egy értékelő szakmai napot, tréninget a következő tanév elején. A csoportok száma és a visszajelzések alapján szerencsére a szervezők kinyitották ezt a rendezvényt, így holnap, október 17-én helyi tanítókat, magyartanárokat is vendégül látunk a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársai segítségével. Külön köszönet a szervezésért Matyasovszky Margit vezetőnek.

Mi történt egy fél évvel ezelőtt?

Láttunk egészen változatos palettát. Hagyományos iskolai színházi előadásokat, kísérleti jellegű darabot, és végül egy klasszikus mese kamasz feldolgozását. De nézzük a produkciókat sorban!

REGÉLŐK: Recsep basa borbélyáról játszottak a Nagykanizsáról érkezett Regélők (csoportvezető Delyné Csere Andrea). A történet jól ismert, a török időkben a legkisebb inast küldik el a basához, hogy ő borotválja meg. Fontos lenne, hogy hiba ne essék a nyírásban, mert félt, ha a borbély megvágja a neves vendéget, akkor bizony deresre húzzák. De a fiatal, kicsit kelekótya fodrászipari tanulónak helyén van az esze és a nyelve. A sikeres borotválás után, a basa kérdésére elárulja, hogy azért nem félt a feladattól, mert ha véletlenül megvágta volna a kecskeméti nagyhasút, abban a pillanatban metszette volna el annak tekintetes torkát nagy borotvájával. Ugyan a játékosok még egy kicsit bátortalanok, időnként nem biztos, hogy mindenki tudja a helyét a színpadon. De a háremhölgyek tánca ügyes (gyermekszínházi csoport – török történet – naná, hogy táncolnak), és a basát játszó kislány(!) a legügyesebb. Látszik, hogy örömmel játszanak, de még van mit tanulniuk játékbátorságból – bronz minősítés.

CSÚCSFEJEK: Zalalövőről a Csúcsfejek színházi csoport (csoportvezető Bischofné Hesinger Katalin) Gerda és Kai történetét játszotta el – sok jó zenei bejátszással, és talán egy kicsit túl sokat is bízva erre a külső eszközre. A főszereplő fiúcska átélésben szinte színészi teljesítményt nyújtott. Előadásuk egyszerre szól a testvérek közötti konfliktusokról és a szerepek változásáról. A nagyobbak pontos és alázatos játéka nem csak egyszerűen a díszletet helyettesítette, hanem megteremtette a játék terét, miközben Gerda a szövevényes történetben elindult, hogy kiszabadítsa a Hókirálynő fogságából testvérét – arany minősítés.

PÖLÖSKEI HANGYABANDA: Játékkal és verssel készült a Pölöskei Hangyabanda társulata (csoportvezető Ganzerné Rabócsi Margit) a találkozóra. Versekre épülő előadásukban megelevenedik a piac és a jól ismert piaci helyzetek. Közben persze felmerül a kérdés, hogyan lehet sok szereplővel verset mondani a színpadon úgy, hogy figyeljenek is egymásra, ugyanakkor ne legyen az egész statikus. A *Taskó feleséget keres* című előadásban remek együttműködést láthattunk a csoporttól, hagyományos színpadi formák használatával és egy kicsit didaktikus tartalommal. A játékban keveredik a közös dramatizálás az iskolai színházi hagyományával, ahogy elmesélik, eljátsszák egy tanulságos lánykérés történetét – ezüst minősítés.

VABABABA: A Vabababa Művészeti Egyesület Nagykanizsáról érkezett, és *Stílusgyakorlatokat* mutattak be a közönségnek. Vajda Zsuzsanna és Balogh József rendezésében az eredeti (Queneau-i) szituációhoz találtak ki még 10 féle variációt és mutatták be ezeket a találkozón. Előadásukban nem csak a játékedv, hanem a kísérleti szándék is megjelent. Nem baj, ha most még egy kicsit hosszabb a jelenet a kellenél,

nem baj, ha a játékosok nem egyformán gyakorlottak a színpadon. A lényeg a variációk sokféleségébe vetett hit, és a törhetetlen játékkedv – ezüst minősítés.

KERKA: A Lentiből érkezett Kerka színjátszó csoport saját művészeti tábort mutatta be egy színpadi játék keretén belül. A József Lajosné csoportvezető által összeállított jelenetsorból kiderült, hogy mi mindennel foglalkoztak a táborban: milyen kalandokban vettek részt, hogyan tréfálták meg egymást, miként döntöttek el, mit táncoljanak a versenyen, hogyan békültek ki egymással. Közben szép lassan az is kiderült, hogy a résztvevőknek mennyire fontos a közösség és a közös alkotás élménye – bronz minősítés.

VADÓCOK: A galamboki általános iskola Vadócai egy régi mesét vettek elő Farkas Józsefné vezetésével. A hét kecskegida története nem elsősorban a cselekmény miatt lett fontos. Sokkal inkább a játékosok életkora (szinte nagykamaszok) és az a fajta színpadi fegyelem miatt, ahogy a történetet komolyan vették és megpróbálták kapaszkodókat találni hozzá. Jutott már eszünkbe úgy a kecskegidák története, hogy miért nincs otthon az apuka? És hogy ebben a nagycsaládban mi a munkamegosztás a kicsik és a nagyok között? A mese keveredik egy nagycsalád történetével, amit ennyi ügyes roma színjátszó előadásában bizony már teljesen más kontextusban néz és hallgat az ember – arany minősítés.

A nézőtéren mindvégig jelen voltak a csoportok, az elején és a végén játszottunk, valamennyi csoport ajándékot kapott, a szakmai beszélgetés idejére a Kis-Hétrét zenekar megzenésített verseket adott elő, utána zártuk a megyei találkozót. Mindegyik előadásról videofelvétel készült a csoportok és a visszaemlékező zsűri legnagyobb örömeire.

Utóirat

Az őszi tréning is jól sikerült, akik eljöttek, remélem, meg tudnak erősíteni ebben. A produkciók helyett elsősorban a dramatizálásról, a szerepbelépésről és a csoportépítésről beszélgettünk és játszottunk egy délután át. Volt, aki egy kaposvári szakmai tréningre is eljött novemberben. Gazdagabb lettem egy színházi meghívással, egy lelkes pedagógus csapat emlékével, és természetesen azzal az élménnyel, hogy továbbképzésre nem csak tanítani jár az ember, hogy tanuljon, és tegyen fel kérdéseket a saját munkájával kapcsolatban is. Köszönet a résztvevőknek és a szervezőknek.

Győr-Moson-Sopron megyei bemutató

Győr, 2015. április 24.

Pass Andrea

A győri válogatóra összesen nyolc csoport érkezett, (kettő ugyanabból az iskolából, közös csoportvezetővel). Meglepően kevés volt a jelentkező a városból, elszomorító lenne, ha ez a szám azt mutatná, hogy ilyen kevesen foglalkoznak a műfajjal. Ugyanakkor négy csapat is nevezett a környező kisebb településekről (Böny, Lébény, Hegykő, Ikrény).

Az előadások színvonala minden esetben átlagon felüli volt. Négy csoportnál a vezetők valamilyen drámás képzést is elvégeztek, amit az előadások megszerkesztésében is érzékeltetni lehetett.

A nyolc előadásból kettő jött létre teljes mértékben közös dramatizálás vagy életjáték útján (ebből egy arany minősítésben részesült). Tehát a csoportvezetők többsége már megírt szöveghez nyúlt, gyakran a diákok szóhasználatától idegen és mennyiségben is sok szöveggel terhelve meg a játékosokat és a nézőket egyaránt, így kevesebb lehetőségük maradt az igazi játékköröm megteremtésére.

Ugyanakkor az összes produkcióról elmondható, hogy erős volt bennük a közösségépítő szándék, a törekvés a gyerekek személyiségéhez igazodó szereposztásra, a színvonalas színházi élmény megteremtésének igénye, és a kísérletező kedv.

A szervezők, a RÉV Színházi és Nevelési Társulat székhelyükön, a nagyon barátságos Rómer Házban látták vendégül a rendezvényt. A műsorszámokat rövid, minden résztvevőt bevonó játékokkal vezette fel Bársonyos Dávid, fokozva ezzel is az előadások előtt a játékkedvet. A házigazdák, akik fiatal drámapedagógusok is egyben, a szakmai beszélgetések alatt a diákokkal az udvaron játszottak, így a csoportvezetők nyugodtan átadhatták magukat a zsűrivel való beszélgetésnek. Azt hiszem, hogy ennek a jó hangulatnak is köszönhetjük, hogy a gyerekek és a csoportvezetők megnézték egymás produkcióit!

A pillangó, aki toppantott (Grácia, Színkód, Ágh Barbara)

Az előadás legnagyobb erénye a dramaturgia és a rendezés összhangja, bár az egyes jelenetek közötti átállások a jelenetek pörgő ritmusát minden esetben megakasztották. Az átállásokat érdemes játékokkal feltölteni, hogy ne törjön meg az előadás folyamatossága. A produkció kissé türelmetlen, nem hagy időt az igazi színházi pillanatoknak, a gyerekek sokszor végrehajtották, a játékoság helyett a mechanikusság dominál. Az előadás másik érdeme a térkezelés, a színpadképek megkomponálása, a csoport térbeli mozgatása.

Grimmek / Grácia, Színvilág, Ágh Barbara

Az előző produkció pergő dramaturgiai szerkesztettségéhez hasonlóan, itt is ügyesen dolgozták össze a különböző meséket, melyből szépen emelkedtek ki az egyes karakterek. A gyerekek nagy élvezettel formálták meg a mesebeli figurákat, a szereposztás is remek volt. A közönséggel való interakció dramaturgiai szerepe viszont eldöntetlen, ahogy az előadás végén a „buli jelenetbe”, a közös táncba való bevonása is. Érdemes egy erősebb színházi befejezést keresni.

Bizurr-Mizurr népség, avagy a macskák ereje / Győr, Arrabona – kicsi, Bálint Betty, Balla Richárd

Az előadás bátran megtartja a narrációt, amit az egyik játész indít el, meglepő színekkel, hangulatbeli váltásokkal. Az előadás ritmusa pontos, pörgős, amiben a megírt szöveg is segít. A szerepek láthatóan nagyon találóan lettek kiosztva, több kimagasló alakításban van részünk. Az egész előadást a játékoság és a szellemesség jellemzi, a gyerekek felszabadultan játszanak, ami a nézőket is magával ragadja. A produkciót záró csatajelenet még sok lehetőséget rejt magában, érdemes lenne még jobban kibontani, feldúsítani, csúcsra járatni, dinamikailag felfuttatni – már csak azért is, mert ez az előadás vége.

Ludas Matyi, avagy a libák gágogása / Bőny, Szélkerék, Hujber Istvánné

A játészokra egytől egyig figyelni kell, mégsem azzal vonják magukra a figyelmet, hogy most „figyeljetek, én beszélek”, hanem a többi játész figyelme az, ami az éppen szereplő játékoszt kiemeli. Az egymásra figyelés a térszerkesztésben, a csoport mozgatásában is megmutatkozik. Ez az előadásnak egy olyan „tisztaságot”, szépséget, harmóniát kölcsönöz, amit nagyon ritkán látunk színpadon.

A mese szépen hömpölyög előrefelé, még akkor is, ha nagyon egyforma az egész előadás, igazából nem is érezni jelenetváltásokat, ami érdekes módon, nem tűnik hibának, sőt. Viszont néha hiányzik a meglepetés, még akkor is, ha nem unja az ember az előadást.

A csoportvezető érdeme még, hogy a diákok biztonságban léteznek a színpadon.

A produkció nagy hibája viszont, hogy a játészok – egy-két kivétellel – olyan hangsúlyokat alkalmaztak, amik nemcsak érthetlenné tették az egyes mondatokat, de már-már hallgathatatlaná váltak. A mondatokban minden szót külön megnyomva, szétszabdalva beszéltek. A csoportnak elsősorban ezzel a problémával kell foglalkoznia ahhoz, hogy az amúgy értékes előadás igazán élvezhetővé válhasson.

Hárman egy szoknyában / Lébényi Színjátészok, Váradyné Márkus Éva

Jó a témaválasztás, bár a mesét jobban meg kéne húzni. Gyakran terjengősek a megszólalások, ez több színjátészónak terhet jelentett, nem érezték magukat biztonságban. Ennek ellenére a játékoság is gyakran megjelent az előadásban, de jellemző módon a pergőbb dialógusoknál. Ötletesek a jelmezek és a díszlet is, ami annak köszönhető, hogy végtelenül egyszerűek. A jeleneteket élőzene, fuvolaszó választja el egymástól, ami szépen működik az előadásban.

Jelenetek a táskából / Hegykő, Maskara diákszínpad, Kissné Kóczán Gyöngyi

Az előadás szövege a gyerekekkel közösen létrehozott improvizációk alapján készült egy központi kellék, a tásk segítségével. A jelenetek belső dinamikája szépen épül, többségében frappánsak, de olykor hiányzik belőlük a szituáció. Ezek a kevésbé sikerült jelenetek általában távolabb esnek a gyerekek világától is, a jobban sikerült epizódok viszont mindig valami számukra nagyon ismerőset ábrázoltak. A diákok nagyon élvezték a szerepeiket, ahogy mi is nézni őket. Érdemes a jeleneteket valamilyen központi gondolat megjelenésével ügyesebben felfűzni, és erősebb, a gyerekek életéhez közelebbi helyzeteket megragadni bennük. Ennek figyelembevételével a csoportvezető munkája, módszere elvezethet egy magas színvonalú előadás létrejöttéhez.

Átjáró / Ikrény, Zsibongó-Csíkos csoport, Horváth Veronika

A versenyprogram másik olyan előadása, melyben a szöveg teljes mértékben a gyerekekkel közösen született. A játékoság a legerősebb pozitívuma az előadásnak, gyakran azt az érzetet keltve, hogy nem is betanult szöveget mondanak a gyerekek. Az előadás minden rezdülése róluk szól, az Ő világukba engednek betekinteni minket. Az előadás dinamikája fantasztikus, sok a kontraszt, az expozíció után hatásosan jelenik meg az „Átjáró” ötlete, illetve az egyes jeleneteken belül is történnek dinamikai váltások, melyek a meglepetés

erejével hatnak a nézőre. Ez volt az egyetlen előadás, ahol mertek szünetet tartani, csendet varázsolni néhány másodpercre a színpadon. Merészen az, ami, és nem akar több lenni.

Semmi / Arrabona – középső, Bálint Betty, Balla Richárd

Semmi manír, őszinte, hiteles megszólalások. Jó hallgatni, a mondatok megrendítőek. A kamasz színjátások saját korosztályukat játsszák, a szerepek és a színészek között nem érzek távolságot. Nagy ereje az előadásnak a pontos, érzékeny színészvezetés, kivételes teljesítmény. Ugyanakkor a dramaturgiában és a rendezésben jelenleg komoly problémák is vannak. Az egyes jelenetek mindig ott érnek véget, ahol a dráma kezdődik, egy teljes sötéttel leállítva annak lehetőségét. Így az egyes áldozatoknak jelenleg nincs tétje, ezért a történet alapvető kérdésfelvetése is pusztán ideológia marad. Mindenképp érdemes ezen dolgozni, biztos vagyok benne, hogy izgalmas kísérletezés lehet ez a diákokkal.

Komárom-Esztergom megyei bemutató

Tatabánya, 2015. április 30.

Puskin Művelődési Ház

Tatabányán három helyszínen zajlott¹ a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó megyei fordulója, Tóth Zsuzsannával közösen a Puskin Művelődési Házban bemutatott kilenc előadást láttuk.

A kilenc előadás közül három (a rendező ugyanaz) nem kért minősítést, a többieket két arany minősítéssel és négy ezüst minősítéssel díjaztuk.

Ez az esemény igazi szakmai találkozó volt: a Puskin Művelődési Házban a csoportok végignézték egymás produkcióját (olykor még az éppen soron következők sem kint készültek, hanem a nézőtérrel mentek fel a színpadra), jó volt látni, ahogy a játsszók a többiek előadása alatt nézővé váltak, intenzíven reagáltak, a kisebbek olykor kommentálták is a színpadon látottakat. Igazi fesztiválhangulat uralkodott.

A szakmai beszélgetéseken pedig lehetőség nyílt arra, hogy párbeszédet folytassunk a csoportvezető-rendezőkkel, akik kivétel nélkül mind nyitottak voltak a visszajelzésekre és építő kritikákra. A csoportvezetők egymás értékeléseit nem tudták végighallgatni – arra a találkozó struktúrája nem igazán adott lehetőséget, hogy a csoportvezetők között is vélemény- és tapasztalatcsere alakuljon ki. Mi viszont szerencsére minden egyes előadásról tudunk szakmai visszajelzést adni, természetesen arról is, amelyik nem kért minősítést. Elhangzottak az adott produkció erői, de a rendezésre, dramaturgiára, szövegkezelésre, a gyerekek között eloszló feladatok egyensúlyban tartására vonatkozó észrevételeinknek is hangot tudunk adni.

Az előadások több szempontból is eltértek egymástól, a legfőbb különbség nyilván az életkori megoszlásból adódott, ez a közeg (a 6-15 évesek) kevésbé homogén, mint a diákszínjátsszók mezőnye. Emellett – és épp az életkorból következően – a különböző műfajok (szerkesztett játék, életjáték, mesejáték) és a műfajból következően az előadások témája is eltért egymástól. Így teljes mértékben összehasonlítani nem lehetett az előadásokat, inkább egyenként, mindet önmagához képest lehetett értékelni; hogy melyik mennyire koherens rendezői, színjátsszói, dramaturgiai, illetve pedagógiai szempontból.

Voltak olyan produkciók, ahol mindezt sikerült összhangban tartani, voltak viszont olyanok, ahol felmerült a „miért épp ez?“, vagy a „miért pont így?“ kérdése.

- A Zsákbamacska csoport *Elindulunk* című szerkesztett játéka (rendező Sulyokné Nagy Tünde) egy első osztály elindulása a színjátsszás útján. A gyerekmondókákra és -versekre épülő dinamikus előadásban a gyerekek csoportként is szerepeltek, de mindenki egyénileg is bemutatkozhatott.
- A Tekergőcök csoport *Mesebolt* című szerkesztett játéka (rendező Nagy Irén és Magyar Gaál Livia) egy remek dramaturgiai ötlettel, a *Volt egyszer egy mesebolt...* című verssel indul. Ez a keret megengedi, hogy a gyerekek számtalan mesével találkozzanak, miközben hétköznapi helyzetekben a mese jelentőségéről is beszélnek.
- A Mocsai Diákszínpad *Boszorkányos mese* című mesejátéka (író-rendező Gábor Klára) különböző népmesei elemekből és toposzokból építkezve meséli el a szegény, otthonából elűzött lány történetét. Bár a játsszók játékstílusa nem volt egységes (a főszereplő lány érzékeny és visszafogott játéka mellett a többiek inkább tűntek karikatúrának), az előadás kifejezett erőnye a következetes történetmesélés.

---

¹ Ebből kettőről készült publikálható feljegyzés. (A szerk.)

- A Zsák bolha csoport *Állatságaink* című szerkesztett játékát (rendező Sulyokné Nagy Tünde), ahogy a címe is mutatja, állatos mesék, versek, dalok fogják össze. A felhasznált alapanyagok stílusa és színvonalja erősen eltért egymástól, de a csoport jó energiája összetartotta az előadást. Kár, hogy a kiindulásként felkínált (gyerekszínházi körökben gyakran használt) alaphelyzettel, miszerint a tanár nincs jelen és a csoport magára marad a szakkörön, később nem kezdett semmit a rendezés.
- A Tavirózsa (nagyok) csoportja *Így volt szép* címmel a *Rómeó és Júliát* dolgozta fel (rendező Nagy Gábor). A vállalkozás rendkívül izgalmas lehetne, ha valóban azt látnánk, hogy mai 12-15 évesek hogyan látják ezt a történetet. Ehelyett sajnos a rendező által összeválogatott és összevágott dalokból állt az előadás, amelyet a gyerekek némajátékkal kísérték. Az előadást egyszerre legalább három síkon lehetett és kellett kódolni (az eredeti Shakespeare mű kiragadott részei, a dalszövegek, a némajelenetek).
- A Tekergők csoport *Labda-játék?!* című életjátéka (rendező Nagy Irén és Magyar Gaál Livia) valódi betekintést engedett a 12-15 évesek gondolataiba és lelkébe. A „miért”-tel kezdődő személyes kérdéseket kortárs írók és költők monológyszerűen előadott szövegeinek segítségével és egy-egy jelenetben mutatta be a csoport, ahol a mindig változó főszereplő mellett a többiek főleg a szülőket (a felnőtteket), néha a kortárs csoportot játszották. A vállaltan önazonos előadást a csoport arra futtatta ki, hogy jó lenne, ha felnőttként többet tudnánk a kamaszok életéről.
- A Tavirózsa (kicsik) csoportja Mira Lobe *A kicsi én én vagyok* című meséjét adta elő (rendező Nagy Gábor). A mese a „ki vagyok én?” kérdésre épül egy Lény szemszögéből, aki a történet végén már nem akar senkire sem hasonlítani, hanem rájön, hogy „én én vagyok”. A téma minden korban és minden életkorban aktuális, a csoport érzékenyen dolgozta fel egy bábot segítségül hívva.
- A Tavirózsa (felsősök) csoport *Szmájlik, szívecskék* című előadása (rendező Nagy Gábor) igazi formai kísérlet lehetne, ha a csoport és a rendező több tartalommal tudja megtölteni. A játszó a színpadon állva és ülve (végig statikusan ugyanabban a helyzetben) sms és chat szövegeket mondanak, úgy, hogy a sötétben a telefonjukkal világítják az arcukat.
- A Vajk-játszók *A Hold fia* című előadása (rendező Ledő Attila), igazi, nagybetűs Színház. Az előadás rendezői, dramaturgiai szempontból következetes, a játszó mély értéssel és megeléssel mesélnek egy fontos témáról (a gyenge és a törzsből kirekesztett, ám a többségért tenni akaró gyerekről), néha közvetlenül a körben ülő nézőket megszólítva.

Róbert Júlia

Kertváros, Bányász Művelődési Otthon

Nyolc produkciót láthattunk a Bányász Művelődési Otthon színpadán. A házigazdák nagy szeretettel fogadták a játszó csoportokat, a stáb maximálisan segítette munkánkat, a program gördülékenyen zajlott.

Az előadások színvonala nagyon eltérő volt. Ugyanakkor mindegyikben erősnek éreztem a csoportvezetők „jelenlétét”, többnyire a rendezői szándék volt bennük a domináns. Sajnos olyan előadásokat is láthattunk, amelyekben ez a gyerekek játékörömét szorította háttérbe. Nagyon gyakran ugyanazok a szakmai kérdések merültek fel bennem az egyes produkciók láttán. A szakmai beszélgetés ezeknek a kérdéseknek a kibontására lenne alkalmas. Viszont a csoportvezetők nem minden esetben tudták megnézni egymás produkcióit, így a beszélgetés megrekedt az éppen elemzett előadás csoportvezetője és a zsűri tagjai között. Sőt, voltak, akiknek el kellett menniük a beszélgetésről, arra hivatkozva, hogy a diákok nem maradhatnak felügyelet nélkül, illetve hogy elpakolhassák a kellékeiket. Nem tudom, hogy a jövőben ezt a problémát hogyan lehetne megoldani, de a szakmai beszélgetés ilyen formában komolytalanná válik. Ebben a műfajban nem lenne szabad, hogy a siker legyen a kizárólagos cél, hanem az, hogy egymás produkcióit látva, azok hibáiból vagy erényeiből tanuljunk, fejlődjünk, hogy aztán a gyerekekkel még nagyobb szakmai tapasztalattal foglalkozhassunk a jövőben.

Néhány azon kérdések/problémák közül, amelyek több produkcióban is visszatértek:

Témaválasztás

- Mennyire volt célja az előadásnak a játszó korosztályát érintő problémák feldolgozása?
- Mennyire vette figyelembe a csoportvezető a gyerekek korát, érdeklődési területét a történet kiválasztásánál?
- Bevonhatók a diákok a színpadra szánt mű kiválasztásába? Ha igen, hogyan?

Szövegfeldolgozás

- Mi a feladata a csoportvezetőnek az előre megírt szöveggel?

- Mennyire nyúlhatunk bele egy klasszikus szövegbe?
- Hogyan dramatizáljunk, ha nincs még ilyen tapasztalatunk? Mik az alapvető szempontok?
- Milyen módszerekkel dolgozható fel az előre megírt szöveg?

Itt meg kell említenem, hogy közös dramatizálásra nem nagyon volt példa. A csoportvezetők közül voltak, akik a konkrét próbafolyamatot megelőzően különböző drámajátékokat játszottak a gyerekekkel (pl. *A kislány, aki mindenkit szeretett*, *Szív-zűr*), de a szövegbe végül nem igazán kerültek közösen létrehozott elemek, inkább az volt a jellemző, hogy a pedagógus egyedül dramatizálta vagy írta meg az adott anyagot (pl. *S.Ö.R.*, *Se sokat, se keveset*). Egy csoportvezető alkalmazta az életjátékot, annak érdekében, hogy megtudja, milyen témák izgatják a gyerekeket. A játék során feltérképezte, hogy a diákjai életében jelenleg mi okoz problémát, és ennek alapján keresett irodalmi művet (*A kőmajmok háza*). Az előadás rendkívül hitelesre sikerült, a gyerekek végig tudták, hogy miről beszélnek, hogy hova tart a történet, és hogy mi az ő szerepük ebben a mesében. Ezek után felmerül bennem a kérdés, hogy vajon miért nem választják többen ezt a módszert?

Rendezés

- Hogyan indítok el egy jelenetet és hogyan zárom le?

A produkciókban leggyakrabban előforduló hiba a dinamika hiánya volt, ami az írott anyag tagolatlan-ságából is eredt. Az előadások többségéből hiányzott a szerkesztettség, a dinamika, a kontraszt alkalmazása, ami pedig a dráma lényege.

- Milyen eszközökkel segíthetek a színpadon kevésbé felszabadult szereplőnek?

Az összes előadásban láthattunk nagyon szép alakításokat. De az is gyakran előfordult, hogy a játszókat bizonytalanságban hagyták, így kevésbé fesztelenül léteztek a színpadon. A csoportvezető legnagyobb érdeme, ha az előadásban mindenki jól érzi magát, felszabadultan, energikusan és hitelesen játszik. Erre is volt példa a válogatón, a S.Ö.R és A kőmajmok háza című produkcióban.

- Mi a rendező felelőssége?

Ez a kérdés az egyik legfontosabb része lehet az előválogatókon tartott szakmai beszélgetéseknek. Nemcsak ezen a versenyen, de máskor is találkoztam olyan rendezővel, aki a játszót hibáztatta az adott szerep vagy előadás vélt vagy valós sikertelenségéért. Ez morálisan, pedagógiailag és szakmailag is óriási tévedés. Ezek az előadások a gyerekekért jönnek létre, ha valaki ebben nem érzi jól magát, az csakis a rendező hibája lehet. Ehhez a gondolathoz kapcsolódik az az alapvető kérdés is, hogy milyen feladatot adok a gyerekeknek? (Pl. ha továbbra is biodíszletként használom őket, az nemcsak nekik, de a nézőnek sem okoz túl nagy élvezetet.) A témaválasztás szintén a rendező felelőssége. Minden egyéb színházesztetikai szempont csak ez után következhet. Kérdés, hogy a csoportvezető mennyire nyitott a segítő szándékú észrevételek meghallgatására, esetleg elfogadására.

A szakmai beszélgetés a zsűritagok számára is csak akkor tud inspiráló lenni, ha a csoportvezetővel együtt tudunk gondolkodni, közösen kereshetjük az előadás kiforratlan részeire a megoldásokat. Szerencsére erre is volt példa a kertvárosi válogatón, az érzékeny és nyitott hozzáállásra, a közös gondolkodásra. Biztos vagyok benne, hogy kizárólag így vagyunk képesek fejlődni annak érdekében, hogy a gyerekeknek minél nagyobb játékörömet okozunk a próbák és az előadások során.

Pass Andrea

Kamasz mesék

Kisvárdai, 2015. május 9.

Jászay Tamás

Az **Északkelet-Magyarországi Regionális Találkozó**n négy megye (Hajdú-Bihar, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg) legjobb előadásaival találkoztunk: Láposi Terka és jómagam csaknem maratoni hosszúságú, összesen tizennégy előadásból álló regionális forduló produkcióit láttuk és értékeltük a kisvárdai Művészetek Háza vendégeiként. Az összbenyomás több mint meggyőző: természetesen nem mindegyik előadás volt hibátlan, ugyanakkor mindben találtunk egy vagy több igen figyelemre méltó momentumot. Feltűnő volt, hogy szinte kivétel nélkül hibátlan szereposztásokat láttunk: a test, a habitus, a

jellem és a színpadra vitt, ott megformált karakterek számos esetben megejtő pontossággal találkoztak egymással, bizonyára megkönnyítve a rendezőtanárok és a játszóknak munkáját. Ami a témaválasztást illeti, a játékok két nagy csoportba sorolhatók: a (nép- vagy mű-) mesék adaptációi mellett többnyire a kamaszkor kínjait és szépségeit színpadra fogalmazó előadások kerültek egymás mellé.

Az ajaki Huncutkák *Bajnokok* című előadásában a gyerek- (és diák)színjátzó előadásokban megszokott nemi arányok felborultak. Néhány lány „jut” az egy tucat fiúra, így aztán a témaválasztás nem meglepő: a foci szeretete szervezi a spontán és hiteles megszólalásokkal teli játékot, amibe egy családi konfliktus kifejtése is belefér. A debreceni Bolyaisok klasszikus kamaszregényhez nyúltak, azt formálva saját képükre: az *Adrian Mole*-ban naplóbejegyzések elevenednek meg a színpadon, nem is akárhogyan. Az etüdökre épülő szerkezeten ugyan érdemes volna igazítani, de a címszereplő Molnár Erik lehengerlő energiákkal tartja egyben a sok gyereket megmozgató előadást. Az országos fesztiválra továbbjutó produkcióban a gyermeki nézőpont plasztikus megfogalmazása ragadott meg leginkább. Az újfehértói *Osztályképek* nyúlfarknyi, ám minőségi színház: az iskolába menés kínjai után osztálytermi aniztot látunk, benne rejtett vagy nagyon is nyílt hierarchiával, kiközösítéssel és megcsillanó humorral.

A miskolci Ezeka csoport *Kirekesztő-körkörülménye* nagyobb lélegzetű vállalás, amiben a főszereplő Peti (Kolcza Péter meggyőző alakításában) új osztályközösségbe való beilleszkedési nehézségeivel szembesülünk az élesen, céltudatosan fogalmazó jelenetekben. A kirekesztést, a mindennapos intoleranciát érzékletes képekben ragadják meg a játszóknak, aztán hirtelen kitágul a fókusz, és kiderül, hogy az osztályban bizony másoknak is komoly, megoldásra váró problémái vannak. Szintén Miskolcra érkezett a szintén továbbjutó, az előzőhöz hasonlóan komoly kérdéseket ügyesen tárgyaló *Kamasz tükör* a Pegazus csoporttól. Leltárral nyit az előadás: hogyan lehet leírni egy kamaszt? Mi jelent valódi kikapcsolódást egy mai tinédzsernek? Szóba kerül a Facebook és más virtuális valóságok, a csak hangjával fenyegető tanár, de előkerülnek álarcaink is.

Zavarba ejtő előadást hozott a nyíregyházi Galagonya: az *Ilyen nagy dolog a szabadság?* kiemelkedően magas színvonalon megvalósított, iskolai ünnepségre létrehozott alkalmi produkció. Benne a negyvenes évek végének Magyarországáé elevenedik meg nyomasztó, sűrű, éjfekete képekben. A dolog – némi világitási és zeneválasztási modorosság ellenére is – hat, ám számomra továbbra is nagy kérdés, hogy a játszóknak mit és hogyan „vettek” az előadásból. Szintén az alkalmi jelleget okolom a mátészalkai Palánta *Hófehérke és a hét törpe* paródiájának felemás kimenetelért: hiába a jó ötletek és szellemes szövegek – ami egy baráti-rokoni iskolai közegben működik, az az intézmény terein kívül nem feltétlenül tud hatni.

A mesés vonalat kezdjük, azaz folytassuk a kokadi Gólyahír *A palacsintás királyával*: a minimalista, következetesen egyszerű játékban jó ízléssel elevenedik meg az ismert mese. A nagyváradi Huncutkák az országos fesztiválra is továbbjutó *Hamas Gyurka* történetével léptek színpadra: a végig vörösben és feketében tartott, egyszerre balladisztikus és kristálytisza logikájú előadás telis-tele van kiváló ötletekkel és minőségi alakításokkal (lásd például László Emőket a címszereplő édesanyjaként). Erős csoportdinamika, egyszerre ördögi és égi energiák működtetik a sodró lendületű produkciót. Kissé tanácstalan voltam ugyanakkor a miskolci Pegazus Pónik *Rém Borbála* című előadását nézve: a boszorkányok mesei gyűlése és a kamaszok hétköznapijait kissé kuszán kapcsolódnak össze egymással.

A népies játékok között szerepelt a Székelyről érkezett Mócsi csoport elővezetésében a *Nézd meg lányom, nézd meg jól!*, ami valójában a szolgálólány és egy a kamrában szorult helyzetbe került egér dialógusából kibomló bábos-élszereplős játék. Az ózdi Csipet-Csapat *A pletykás asszonyban* végig stílusban tartott népmesei közeget teremt, a játszóknak közül kiemelkedik az asszonyát próbára tevő férjet megformáló Váradi Patrik. A miskolci Fazekas Drámások *A kiskondás* című produkcióval érkeztek: a saját testükkel és testükből építkező gyerekek maguk állították elő az előadás hangkulisszáját. A napot a debreceni Alföld Gyermekszínpad *Gyere haza, Mikkamakka!* című Lázár Ervin-adaptációja zárta: a kissé hosszúra nyúló mesében a közös munkában nagy örömeiket lelő, izgalmas egyéniségeket láthattunk a színpadon.

Vegyes érzések

Szeged, 2015. május 15.

Jászay Tamás

Felemás élményt nyújtott a **Délkelet-Magyarországi Regionális Találkozó**. A szegedi Szent-Györgyi Albert Agora színháztermében Uray Péterrel közösen négy megye (Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Csongrád, Bács-Kiskun) kilenc előadása mellett egy technikai okokból itt bemutatott budapesti produkciót láttunk

és véleményezytünk. A produkciók több szempontból igen széles skálán mozogtak: klasszikus dráma és kortárs szöveg, bűbájos meseadaptáció és erősen korhatáros anyag, etűdözű előadás és a történet mindenhatóságában bizű produkció sorolódott egymás mellé. Ennek megfelelően a minűséget és az általános színvonalat tekintve is a szokásosnál nagyobb szűrés érvényesült.

Az országos fesztiválra három előadást javasolt a zsűri, először essen szó ezekről. A szegedi Pemetefű a *Tűndérek szakácskönyvével* érkezett, és igencsak kedvemre való volt az, amit kifűztek a másodikos és negyedikes gyerekek. A játszők maguk teremtették meg a hangkulisszát egyszerű hangszereikkel, közben mágikus mondókák hangzottak el, ritmusjátékokat játszottak, metaforikus eszközökkel teremtettek hibátlan lápi világot a játékban szereplű tűndérek és békák számára. A kecskeméti Lájkcsoport *kaMASzAHA – avagy átalakítás miatt átmenetileg ZÁRVA* című előadása is továbbjutott. A produkció szellemesen és ötletesen mutatja meg mindazt, amivel ma egy kamasznak szembe kell néznie. A hormonok vad táncától az összegubancoló érzelmi viszonyokig minden előkerül itt, ráadásul érzékletes, sosem illusztratív képekben fogalmazva, az elvont és a konkrét epizódokat okosan egymásra rétegezve. Másodszor is lenyűgözött és őszintén megnevettetett a dévaványai Drámások *Ezek csak mesék...* című játéka, ami a kamaszok mesefogyasztási szokásairól és életműdjáról állít ki egyszerre riasztű és kacagtató bizonyítványt. A Grimm-mesék kontra Monster High vetélkedű látszólag már az első pillanatában lejátszott meccs, ám az eredeti ötletekkel, minűségi humorérzékkel felépített kiváló előadás szerencsés módon elbizonytalanítja pesszimista éneket.

Idűutazásra hív a fábiansebestyáni *Idűgép*: a jó kedélyű játszők egymáshoz lazán kapcsolódű etűdökben fogalmazták meg kérdéseiket a téma kapcsán. A kecskeméti Lazarcű Maszkák a *Science Fiction*-ben a jűvű és a jelen közti határvonalat mossák el: a széles életkori spektrummal dolgozű, több történetszálat elég ügyesen kezelű előadásban ki-ki rátalált a hozzá leginkább közel állű karakterre. Egészen másfajta idűutazás részesei lettek a felsűszentiváni Kísérleti Szűnpad *A dán királyfi* című kínos produkciójának nézűi, aminek legfűbb tanulsága számomra az volt, hogy sokkal több érv szűl amellett, hogy eredeti formájában semmiképp ne játsszuk el a *Hamletet*, mint amellett, hogy igen. A szűveget majd' végig áthatű fullasztű pátosz ugyancsak rosszat tett a szeghalmi Kiskűszák *Kaleidoszkűp* című, egy hétkűznapi felnűvéstörténettűl az *Alice Csodaországban* valahogy idekeveredett szereplűjéig mindenfélét egymás mellé kényszerítű előadásában.

Szentesről és Kecskemérről érkezett *A rest leány* című népmesét előadó csoport: a gyerekek a saját testűkbűl és testűkkel alakítják az előadás terét, s különösen jól működteszik azokat a jeleneteket, ahol az egyén nekifeszűl a csoport szándékainak. Erűsen korhatáros mulatság a budapesti Dominű csoport *Ha* című előadása (s tán ezt a ténycet illetű volna jelezni a műsorban vagy legalább a helyszűnen): egy/az ember leírhatűségának, jellemezhetűségének fontos kérdését boncolgatja az előadás, ami elejétűl végéig a virtuális és a nagyon is földhűzragadt valűság ellentétébűl táplálkozűk. Bár nevethekűnk is egyes jeleneteken, de mély és sötét világba visz a szabadszállási Lajtorja *Pandora Pánikszoba – koravén félelemrevű* című, a játszők saját élményeibűl is táplálkozű előadása. A pánikszobából akkor juthatnak ki hűseink, ha az ott elrejtett feladványokat megoldják, eközben pedig kénytelenek számot vetni saját életűkkel és benne elfoglalt helyűkkel is. Átgondoltabb zenehasználattal, koncentráltabb dramaturgiával, a feladványok pontosabb megfogalmazásával az előadás előnyére változhatna.

Szakmai beszámolűk a XXIV. Weűres Sándor Országos Gyermekszűnjátsző Fesztiválról

Szekszárd, 2015. jűnius 5-6.

1.

A fesztivált megelőzűen a szakmai tanácsadóknak feltették a kérdést, hogy mit várunk a rendezvénycetűl? Én új, inspirálű szűnházi pillanatokra vágytam, mint mindig, mikor előadást nézek, olyan pillanatokra, melyek az én munkáimra is hatással lehetnek. Végignézve a 27 előadást rengeteg ilyen pillanattal lettem gazdagabb. Minden produkciűhoz társul valamilyen erős benyomás: egy szuggesztív kép, egy különleges hangulat, egy emlékezetes színészi alakítás vagy egy meghatározű rendezűi, formai ötlet. Így a tanév/sűnházi évad végén igazi ajándék volt számomra ez a két nap. Nagy örűm ezt a szűnházi műfajtcet, a gyermekszűnjátszők előadásait

nézni. Frissesség jellemzi őket, a kísérletező kedv, az őszinte játékörm, az előadások már-már ünnepi hangulata és az érzelmekre való hatás fontossága. Ezeket az érdemeket gyakran hiányolom a „felnőtt színházi” előadásokból, jellemzően csak egyikre-másikra fókuszálnak a felsoroltak közül.

Számomra az volt a legnagyobb erénye az előadásoknak, hogy érzelmileg meg tudták érinteni a nézőket. Ez elsősorban nem az adott előadás témaválasztásának volt köszönhető, sokkal inkább a csoportmunkának, annak, ahogy a csoportvezető a gyerekekkel bánik a próbák során, hiszen ez átviláglik az előadáson, és annak, ahogy a játszóknak egymáshoz és az előadás témájához viszonyultak.

A kísérletező kedv felszabadító erővel hatott nemcsak a játszókra, de a nézőkre is. Láthattunk olyan mesét, amit a meseirodalom toposzaira építve a gyerekek találtak ki, és ahol egy magányos király világát mutatták meg nekünk nagyon szellemes színészi eszközökkel (Turbó Csiga: *Egyszer volt, hol nem volt*). Az Ákombákom csoport pedig – a gyerekek kívánságára – teljesen átírta *A szegény ember királysága* című mese második felét, így az ő verziójukban nem jár pórul az, aki csal, hanem neki lesz a legszebb háza az egész faluban. Merész változtatás, de nagyon életszerű. A Drámások(k) csoport pedig kvízmsorba tördelte a Grimm klasszikusokat saját poénnal, ötletekkel alakítva rendkívül szórakoztatóvá az alap mesét, ahogy a Kőbő SR Csoport *Kopplaló Mátvás* című előadása is egy régi történetet mesélt el a gyerekek saját közegébe ültetve.

A kísérletező kedv formai ötletekben is megmutatkozott. A Fóti figurások *Elsötétített város a szeme* című előadásában a zene és a mozgás volt a domináns színházi eszköz, mellyel Ratkó József verseit szőtték színpadi szöveggé, és teremtettek köré energiamezőt, meglepő módon kiskamasz lányok előadásában. A szuggesztív képekben gazdag előadás nem a racionális befogadásra épít, mi is képekben kezdtünk el gondolkodni, érzékeink valami olyat tapasztaltak, amivel ritkán ajándékoz meg gyerekekkel létrehozott előadás.

Meglepő volt a fiatalok által képviselt figyelem és koncentráció a Vajk-Játszók *A Hold fia* című előadásában is. A szereplők erős színpadi jelenléte minket, nézőket is bevont az ő drámai „ünnepükbe”, abba a már-már szakrális hangulatba, amit közénk varázsoltak. Most ők meséltek nekünk, felnőtteknek arról, hogy a gyengére is szükség van, közösséget teremtő erejükre figyelni kell. Tanulságos munkafolyamat eredménye ez a produkció. Játék a csennel, a belső figyelemmel, a koncentrációval.

A Pipacsok *Születés* című előadásánál a formai megoldás erősen következett az alapanyagból. A darab témáját, amely a cigányságot érintő kirekesztő előítéletekkel foglalkozik, a stilizált játék még hangsúlyosabbá, megrázóbbá tette. A születése előtt álló cigánylány félelme az őt fogadó előítéletekkel mérgezett társadalomtól erős színházi pillanattá növekszik az előadást záró születésben, a külvilággal való első találkozásnál.

Ebben a témában született a siroki Pafff Színpad *A hatalmas színrabló* című előadása is. A zömében roma származású játszóknak egy olyan történetet meséltek el nekünk, amelyben nem Gonoszknak hívják azt, aki elrabolta a színeket, hanem Komiszknak, és ahol a terepnadrágos, bakancsos vitézeket bohóc hősünk „kedves, jó, durva embereknek” nevez. Az előadás nem minősít. Ahogy az élet sem, úgy az ellenség sem lehet pusztán fekete vagy fehér. A színektől megfosztott világ nagyon félelmetes, a hősnek szüksége is van egy segítőre, nélküle nem jutna messzire. A félénk bohóc kettőt remegve előre lép, egyet megkönnyebbülve hátra. A színészi játék magával ragadó.

Szintén Sirokról érkezett a fesztivál másik kimagasló előadása, a Bendegúznok *Bolond Jankója*. Ennek a produkciónak sikerült a nézőben megteremtenie azt az élményt, amit nagyon ritkán élünk át színházban. A csodálatos színészi játéknak és a pazar rendezői ötleteknek köszönhetően végig mohó figyelemmel várjuk a következő örületet, hogy ne hogy abba maradjon a nevetés, és nem is marad, az előadás végéig képes kitartani, a mese fordulatai sodornak minket ebben a bolond világban, miközben magunkon is nevetünk, felszabadultan, felszabadítóan. Létezik olyan, hogy a nevetés éri el azt a bizonyos katarzist. A gyerekközönség nem véletlenül magasztalta ovációval a kiváló tehetségű színészekkel előadott produkciót.

Nagyon sok tehetséges fiatal láthattunk a két nap alatt. A természetes, árnyalt színészi játék a csoportvezetőket is dicséri. Az Ezeka csoport *Kirekesztő korkörkép* című előadásában őszinte, pontos alakításokban volt részünk, amit a jól megírt, életszerű párbeszéd és helyzetek alapoztak meg. Az előadás megmutatta az érem mindkét oldalát, láthattuk, hogy a kirekesztetből hogy lesz kirekesztő, hogy a bántalmazók milyen környezetből érkeznek, és hogy még a legpozitívabb személyiség is elárulhatja a társait. Az előadás hiteles színházi reprezentációja egy fontos kamaszkori problémának.

Az őszinte szerepalkotás annak is köszönhető, hogy a csoport a saját korosztályának problémáját dolgozta fel. Több csapat is így tett, volt, aki megírt művet dramatizált, például a Szálka Stúdió *A kőmajmok háza* című színvonalas előadása a család, ezen belül az apátlanság kérdésével foglalkozik. Két csoport is visszanyúlt Adrian Mole naplójához (Bolyaisokk, Teátrum Színjátszók), mindkét előadásban kiemelkedő volt a színészvezetés és a csoportmozgatás. A Diáxínpad csapata napjaink népszerű ifjúsági regényéhez

nyúlt, az *Emlékek őre* című előadás egy olyan világot mutat, ahol a fiataloknak nincs választási lehetősége, sorsuk, jövőjük alakításába nincs beleszólásuk. A Délibáb Színház *Ezt is el...* című produkciója szintén a fiatalok kilátástalan jövőképét tárta elénk kortárs versek felhasználásával.

Életjátékok útján is jöttek létre produkciók, melyek a gyerekek megrendítően őszinte, személyes élményeket tártak elénk. A Lájk Színház Csoport *kaMASzAHA – avagy átalakítás miatt átmenetileg ZÁRVA* című előadása a szülő-gyerek viszony köré szervezte a kamaszkorból adódó problémákat, ahogy a Galagonya *Álom-Világ* című előadása is. A Tekergők *Labda-játék?!* című produkciója pedig egy központi kellék segítségével vezetett végig bennünket a fiatalok életkori sajátosságukból adódó kérdéseiben, terheiben. A Vaszari Bicskások derűsebb témához nyúltak, mint előadásszervező motívum, ez pedig a kamasz szerelem, amit a *Szerelem a Gerence mentén* című előadásukban nagyon érzékenyen, finom szellemességgel, jól megírt dialógusokkal, helyzetekkel és pontos, élvezetes színészi játékkal adtak elő.

A kamaszkortól búcsúzott a Pegazus *Kamasz tükör* című előadása, attól az életszakasztól, amiben egy csoport igazi közösséggé alakult és meghatározó élményeket gyűjtött össze az évek során. Ők nem a kamaszok problémáit helyezték a középpontba, hanem ennek az életkornak a szépségeit, felidézve bennünk, felnőtt nézőkben is tizenéves emlékeinket. Az előadás záró képében a mobiltelefonok, amiket a fiatalok éjszaka az ágyukban nyomkodnak, csak arcokat világítanak meg, egy csoport kis szigeteit, akik ki tudja, találkoznak-e még egymással?

A kicsiket foglalkoztató csapatokról általában elmondható, hogy nagyon jól működött a csoportmozgás, a gyerekek nagy élvezettel vettek részt a közös képek megalkotásában, játékok, dalok előadásában. A Pemetefű *Tündérek szakácskönyve* című előadása képes volt megidézni a kora nyári természetet, egy tündéri tavat és annak lakóit. A gyerekek ugyanilyen lelkesen játszottak a Picit Nem Art *Holle anyójában* és a Tizenkettő *Ha én felnőtt volnék* című előadásban is. A Huncutkák játszóinak munkáját még a szülők is segítették: a *Hammás Gyurka* című előadás ördögébábjait a gyerekekkel közösen készítették el. A csodaszép előadásban egy anya a fia iránt érzett aggódó szeretetét, majd felelősségtudatából adódó büntudatát egy alsós kislány megrendítően érett játéka keresztül láthattuk – és nem utolsó sorban hallhattuk, mikor elénekelte nekünk bánatát. A Fóti fiókák *Álomjáró* című produkciójában az élőzene és egy központi kellék, a gyerekek bőrdíszje segítette a közös játékot.

A Soltis Lajos Színház Gyerekstúdió *Tündérkeresztanya* című előadásában szintén fontos elem volt a zene és a látvány, a produkció erős esztétikai élményt nyújtott nekünk. A Pogácsakedvelők *Ember, vagy amit akartok – Ember vagy, mit akartok?* című produkciójában a zene mellett a mozgás, a gesztusok és a mimika játéka volt a hangsúly, ami egyedülállóvá tette az előadást a fesztivál programban.

A szakmai beszélgetésen megjelent csoportvezetőkkel szintén jó élmény volt a látottakról tovább gondolkodni. Ugyanakkor a fórumon nem minden csoportvezető vett részt, illetve a második napon nem volt elég időnk az előadások megvitatására. A csoportok sok esetben nem látták egymás produkcióit, így közös beszélgetés sem tudott igazán kialakulni.

Az előadásokhoz fűződő kritikai észrevételeimet a szakmai beszélgetéseken megvitattuk a csoportvezetőkkel. Egy dolog jutott még eszembe, amit ezen a szinten, a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Fesztivál fináléjába bejutott rendezőknek javasolni tudnék. Szerencsére népszerű módszer a csoportvezetők körében a közös dramatizálás, az életjáték, az improvizációk útján születő szövegek alkalmazása. Ennek az eljárásnak köszönhetően nagyon hiteles, őszinte lesz a problémafelvetés. Ugyanakkor ritkán áll össze előttünk egy adott történet, vagy egy konkrét drámai ív, amin végigvezethetnénk minket. Ez köszönhető annak, hogy a szerkesztési elv többnyire megelégszik azzal, hogy egy adott témahalmazon belül pusztán érintkezzenek egymással a jelenetek által felvetett problémák, holott ennek a halmaznak a részelemeit kibontani is megérne egy-egy előadást. Több olyan produkciót is láttunk, ami nem végezte el az adott témán belül a sűrítést, nem választott ki egy konkrét központi gondolatot, amely köré szerveződhetett volna az előadás. Az etűdös szerkesztés vagy a „variációk egy témára” dramaturgia veszélye a didaktikusság is, hiszen sok mindenről próbál beszélni a produkció, viszont ennek köszönhetően nem tud kellően elmélyülni az adott problémában.

Remélem, hogy a szakmai beszélgetéseken észrevételeimmel tudtam segíteni a csoportok munkáját. Én is sokat tanultam tőlük, nemcsak arról, hogy ők hogyan dolgoznak, miként közelítenek egy adott probléma felé, hanem a fiatal generációról is sokat megtudhattunk. Ez a műfaj, a gyerekszínház a gyerekekről szól, értük jön létre az előadás, és azoknak a csoportoknak a vezetői, akik idáig eljutottak, ezt nagyon jól tudják, ezen dolgoznak kitartóan a színház eszközeivel. Csak biztatni tudom őket, hogy folytassák rendkívül értékes munkájukat!

Pass Andrea

2.

„Ma az egyetlen inspirációt a fiatalok jelentik. Nem tudom, hogy ez pesszimizmus vagy optimizmus-e” – mondta némi malíciával Edward Bond, a színházi nevelés meghatározó alakja egyik interjújában. Ez az eldönthetetlen kettősség csakugyan érdekes a fiataloknál, hiszen az ő világnézetük még kialakulóban van, még erre is, arra is kanyarog, éppen ezért volt különösen izgalmas betekinteni az általános iskolai korosztályok drámai világába, feltérképezni, milyen feszültségek foglalkoztatják (vagy hagyják hidegen) őket, s ezekből vajon milyen leendő inspirációkat lehet kiolvasni.

Bár színházilag zömében egysíkú és avittas formai elemekkel dolgoztak az előadások, tartalmilag sokszínű és érzékeny tabló rajzolódott ki a fiatal generációk problémáiról, lelkivilágáról, érdeklődési köréről. Márpedig választott szubjektív nézőpontom szerint egy diákszínházi fesztivál előadásainak érvényességét sokkal inkább a belső tartalmi hitelesség teremti meg, így jelen beszámoló is erre fókuszál két színházi vezérelv mentén: azt próbálja vázaltszerűen sorra venni, milyen konfliktusok kerültek felszínre az előadásokban, illetve mennyire teremtett közösségi játéklehetőséget egy-egy produkció.

Mivel a dráma arra való, hogy találkozzon az egyén és a közösség az egyén és a másik egyén konfliktusával, így az idősebb generációk előadásaiban a korosztályos problémák magvait és kibontási lehetőségeit kerestem, mennyire képesek feltárni, vagy legalábbis rámutatni konkrét belső-külső feszültségekre. Érdekes összefüggés, hogy színházilag is sikerültebbnek bizonyultak azok a produkciók, amelyek megfelelően ki tudták aknázni a diákság szubkulturális lehetőségeit, bátran hagyatkoztak a valóságos helyzeteken alapuló improvizációkra, a diákok saját ötleteire a történetmesélésben és a színházi eszközrendszerben, saját nyelvhasználatukra és az ebből szerkesztett dialógusokra.

Az *Ezek csak mesék...* előadása remekül karikírozta a gyerekekre szabott fogyasztói társadalom világát, de nem tört felette pálcát, nem utasította el a világ csillogó felszínességét, kikerülte a könyvolvasás didaktikus felmagasztosítását a showműsorokkal szemben, bár alternatívaként felvillantotta. Pontos és átfogóan kidolgozott láttelepet nyújtott a *Szerelem a Gerence mentén* című előadás egy kiegyensúlyozott iskolai mikroközösség pillanatairól, azután a *kaMASzAHA – avagy átalakítás miatt átmenetileg ZÁRVA* a serdülőkör, szülő és gyerek viszonyának ellentmondásairól, a *Kamasz tükör* egy osztály összetartozásáról és belső dinamikájáról az elválás kapujában, illetve épp ellenkezőleg, a *Kirekesztő Korkörkép* egy osztály klikkesedéséről, s a klikkel szemben állók terrorizálásáról, végül az *Ember, vagy amit akartok – Ember vagy, mit akartok?* szellemes burleszkjei a kamaszérzelmek evolúciójáról.

A miskolci Pegazus csoport *Kamasz tükör* című előadását akár a fesztivál kínálatának egyik követendő „best practice”-eként is ki lehetne emelni. A produkció szereplői valódi közösségként működtek, miközben mai, hétköznapi ruháikkal jelezték, mennyire eltérő egyéniségek. Egy sokszínű osztályt láttunk, amely nyolc év alatt összetartó kompániává kovácsolódott, és a ballagás, az elválás kapujában mintegy önmagukat örökítik meg egy pillanatfelvételen. És tényleg őket magukat láttuk a reggeli keléstől kezdve a sulis helyzeteken keresztül az otthoni, tanulás közbeni közösségi chatelésen át. Természetes volt, őszinte, tele apró-cseprő személyes megfigyelésekkel, akár egy Youtube videó (párszor még animgifeket is eljátszottak!), amiben összesűrűsödtek a poénos helyzetek, az egymáshoz fűződő viszonyok, teleaggatva kedvenc zenéikkel, a jókedvükkel, az egymás iránti figyelemmel, a saját, jól ismert világuk problémáival, és igazi, aktuális színházi pillanatokkal.

Bár nem törvényszerű, de a fesztiválon az irodalmi alapanyag ezúttal csak haloványabban tudta megvilágítani a diákság problémáit. A debreceni és a szolnoki *Adrien Mole* előadások világa távoli múzeumnak tűnt, minden egy kicsit poros volt, a gyerekek nem találtak erőteljes párhuzamot a napi valóságukkal, így a történet nem is lett kifejező, nem lett a sajátjuk. *A kőmajmok háza* kortárs műként közelebbinek bizonyult, ám az irodalmiság mégis mintha gátat szabott volna a játszóknak: ha ezúttal nem tudtak teljes fényükben, szabadon felragyogni, az lehet a színészi koncentráció hiánya, de az apátlanság témájának egy levegősebb, testhezállobb, így nagyobb kedvvel kecsegtető produkciója talán jobban inspirálta volna a „színészeket”, hogy a maguk történetén keresztül járják körbe ezt a csonka családok korában igen fontos témát. *A Hold fia* játszóinak viszont mélységes koncentrációja pár saját ötlettel, saját humorral átoltva közelíthette volna még inkább a gyerekek világához az egyébként kompaktul kidolgozott törzsi rituálét a megbélyegzett egyén elbukásáról, s akkor talán a néző sem érezte volna időnként fogcsikorgatóan konokul vallomásosnak az előadást.

Hasonlóképpen csorbult az *Ezt is el* előadása a túlzó rendezői szándéktól, hiszen a mai versek és az emigráció párosítása működött ugyan, és ha úgy tetszik, fontos körbejárni a ma még kisdíjak életében is hamarosan bekövetkező menjek vagy maradjak dilemmáját, mégis érezni a nagy falatot: egy diák hitelesebben képviselhet sulit-, mintsem társadalomkritikát.

Ugyanakkor viszont *A hatalmas színrelő* előadása új réteget nyitotta meg az irodalmi alapnak. Valódi sorsok képei jelentek meg és nőttek túl a mesén, világítottak rá még jobban a játszóknak színi környezetére: a csüggedtek, a mindentől megfosztottak is találhatnak kiutat – és ez fontos üzenet ott, ahol a reménytelenség talán minden generációban újratermelődik. A pesszimizmus bukkant fel *Az emlékek örékek* kidolgozott alapokra épített előadásában: a felnőtté váláshoz meg kellett halnia a főhősnek, ami szintén nem egy kamaszos felszínes téma, de vajon miért ez a fontos az iskolásoknak? Tényleg csak a szürkeséget és a lárvaszerűséget tartják érdekesnek megmutatni? Riasztó volt olykor a nagy adag kiábrándultság és lemondás, aminek szintén egy aspektusát mutatta be a *Labda-játék!?*, egyenesen a kamasz-apátiát vonultatva fel, ám azáltal, hogy nem is ellenpontosított pozitív élményekkel, nem tudta árnyalni a negatívumokat, hanem megrekedt egy panaszáradat kiúttalanságában, ami tizenévesek bemutatásában módfelett elgondolkodtató. Ismét valahogy túlsúlyosan taglalta a rasszizmus témáját a *Születés*, amiben ugyan elemi, színpadi képbe sűrített ereje volt a fehér és barna bőrű központi párosnak, a magyar és roma ellentéteknek, ám a keret aránytalanul meseinek bizonyult a fajsúlyos mondandóhoz: a beszélgető belső szervek infantilisá tették a felvetett problematikát.

Bár minduntalan fontos konfliktusok kerültek központba, időnként érezni lehetett az aránytalanságot az előadásokban. Vagy a rendezői-pedagógiai hangsúlyok nehézkedtek koloncként a diákokra, vagy az alapanyaghoz való ragaszkodás gátolta a diákok világának teljes értékű kibontását. Minél többet épített a történet és a színészi játék a diákjátszók ismerős világára, annál élvezetesebb színházi produkciók születtek, és annál több játékkedvet lehetett felfedezni bennük.

(Mindezzel korántsem a pedagógusokra és csoportvezetőkre akarom hárítani a felelősséget – hiszen a szakmai beszélgetések csak megerősítették, hogy szinte mindenki ellenerők mentén és misszióként végzi a munkáját, egyáltalán csoda, hogy színházat csinálnak gyerekekkel –, sokkal inkább a szabadabb és merészebb tervezést pártolnám, valamiféle bátorítást, impulzust kellene nyújtani, hogy a poszt-posztmodern diákszínházak korában nyugodtan el lehet térni az irodalmi és színházi kötöttségektől, egy dramatizált regénybe saját jelenetet lehet betoldani, beleszeretni a diákok egy ötletébe és improvizált jelenetben kibontani, buzdítani a gyerekeket, hogy ők se ragaszkodjanak egy elképzelt színészi játékmód eszményéhez, hanem merészen képviseljék azt, ami érdekli őket.)

A fiatalabb korosztályok előadásainak szervező elemeként egyértelműen a játékosság volt számomra a meghatározó: sikerül-e olyan színpadi világot teremteni, amiben a gyerekek jól érzik magukat, amiben nincsenek túlterhelve felesleges aktusokkal, meg tudják mutatni az ügyességüket, és lehetőleg építő jellegű közösségi élménynek a lesznek a részesei.

Korosztálya szempontjából gyorsan eltévedt a játék a *Tündérkeresztanya* előadásában, mert a játszóknak túlkorosnak bizonyultak a tündérmeséhez és a tét nélküli végkifejlethez, olyan volt, mintha egy házibuli résztvevői elővették volna a régi babáikat, de már nem tudtak volna olyan mély beleérzéssel játszani velük, mint pár évvel ezelőtt, így csak félig-meddig sikerült színházat teremteni. A játék-alap, egy párnacsata színpadi szervező aktusa abszolút a helyén volt a *Ha én felnőtt volnék* előadásában, csak éppen a kisiskolások a püfölésre koncentráltak, a Janikovszky-szöveget pedig felmondták memoriterként – vajon miért nem saját történeteikkel mondták el, milyen lenne felnőttnek lenni? Bájosan csapongtak a mesék, *A szegényember királysága*, vagy a *Holle anyó*, illetve az *Álomjáró* előadása, ahol a gyerekek mesében kóborló élvezetét csupán a dramaturgiai esetlegességek csökkentették, és hol egy kieresztő színpadi effekt, hol a bonyolult ének és koreográfia párosítása nehezítette a részvétel felszabadultságát. Számomra rémálommá vált viszont egy másik mese, az *Egyszer volt, hol nem volt* előadása, ahol a játék valami rémisztő torokhangon előadott, hörgő „gonosz beszédmódban” csúcsosodott ki, és ami tulajdonképpen az elfojtott gyermeki agresszió kiáradásának apoteózisává vált, voltaképpen etikai kérdéseket is felvetve – vajon szabad-e színházat csinálni úgy kisgyerekekkel, hogy szabad utat engedünk az indulatoknak, avagy érdemes törekedni a „derék karakterek” eljátszására, nehogy a szerep valamiféle zavart okozzon a játzó személyiségében?

Ügyesen vonta be a gyerekeket és avatta icipici színészekké a *Kopraló Mátyás* jól szerkesztett előadása. A lenyűgöző *Hammas Gyurka* a gyerekek világára adaptálta az ókori görög mintát: három remek szólista és a sok-sok kisdíákából álló kar együttműködése igazi örömmünneppé varázsolta húsz perces játékot. A ritmust és a mozgást két pompás kis előadás atmoszférateremtő erővel volt képes hasznosítani. A *Tündérek szakácskönyvének* mondókaszerű versikéire egyszerű koreográfia szerint mozgó együttesnek minden ifjú tagja olyan összhangban és egymásrafigyelésben működött a színpadon, hogy az anyag élővé, lélegzővé vált, ott pulzált és alakult előttünk, megajándékozott a színház csodájával. Az *Elsötétített város a szemé* előadásában pedig a líraiságot bontották ki a táncoló kislányok, ahogy a megzenésített versekhez, az énekekhez a maguk által bejárható, végrehajtható mozgásokból építettek ki egy finoman lányos, tiszta miliőt, ami nem akart többnek látszani annál, mint amit ők tudnak teremteni. Volt ugyanis, aki túlvállalta magát a

koreográfiával, az Álomjáró előadásának remek sztoriját, egy ábrándos kamasz belső harcának útját éppen az nehezítette meg, hogy musical-betétekhez hasonlatos jelenetek szabdalták a dramaturgiát, de minduntalan megbicsaklott a színpadi akciók sodrása, mert túl bonyolult és nehézkesen megvalósuló mozgáskompozíciókat próbáltak a gyerekek megoldani.

Nagyszerű előadás volt a siroki Bendegúzok *Bolond Jankó* című előadása, ami vérbő komédiaként működött abszurd helyzetekkel, rendkívül szellemes és színházi megoldásokkal, autentikus játékhangulattal, ízes dialógusokkal, és főként kirobbanó fiatal energiával. A darab ugyanonnan érkezett, ahonnan a csüggedt reménytelenséget ábrázoló *A hatalmas színrabló*, és mégis mintha egy teljesen másik holdról szállt volna közénk. Akár ez is egy „best practice” lehetne: jó lenne, ha ilyen optimista inspirációt tudna megőrizni és fellobbantani magában évről-évre minden diákszínjátszó csapat.

Deme László

A megyei és regionális bemutatók alapján a felmenő rendszerű országos találkozó záró eseményére, 2015-ben, a szekszárdi országos fesztiválra a következő csoportok kaptak meghívást (a fellépések sorrendjében):

SZÁLKA STÚDIÓ (Tatabánya)

DRÁMÁSOK(K) (Dévaványa)

PEMETEFŰ (Szeged)

BOLYAISOKK (Debrecen)

TURBÓ CSIGA (Siófok)

PICIT NEM ART (Pápa)

PAFF SZÍNPAD (Sirok)

DÉLIBÁB-SZÍNHÁZ (Komárom)

FÓTI FIÓKÁK (Fót)

LÁJK SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT (Kecskemét)

BENDEGÚZOK (Sirok)

KÖBŐ SR CSOPORT (Pécs)

VASZARI BICSKÁSOK (Vaszar)

TEKERGŐK (Nyárasd, Szlovákia)

FÓTI FIGURÁSOK (Fót)

VAJK-JÁTSZÓK (Budapest)

HUNCUTKÁK (Nagyvárad, Románia)

TEÁTRUM SZÍNJÁTSZÓK (Szolnok)

DIÁXÍNPAD (Lendva, Szlovénia)

POGÁCSAKEDVELŐK (Komárom, Szlovákia)

TIZENKETTŐ (Ada, Szerbia)

GALAGONYA (Magyarpolány)

PIPACSONK (Salgótarján)

ÁKOMBÁKOM (Bácsgyulafalva, Szerbia)

SOLTIS LAJOS SZÍNHÁZ Gyerekstúdió (Celldömölk)

PEGAZUS (Miskolc)

EZEKA (Miskolc)

***

⇒ 2016

Jász-Nagykun-Szolnok megyei bemutató

Fegyvernek, 2016. április 1.

B. Péter Pál

Fegyvernek, Művelődési Ház, 2016. április 1.

A zsűri tagjai: B. Péter Pál, Benkő Ágnes, Bercsényiné Varga Erzsébet

A találkozó helyi szervezői példaértékű munkát végeztek. Ez egyrészt látható a korábbi éveket messze túlszárnyaló részvételtől, de a helyszínen tapasztalható volt a minden részletre kiterjedő figyelem és profi hozzáállás is. A helyszín tökéletesen alkalmas emelt, kamara méretű dobozszínpadával. A hangosítás, világítás igényes volt, még ha utóbbi esetében volt is egy kisebb üzemzavar. A rendezvényt igazán profi, tévés riporterként dolgozó konferansz vezette, s tudva hogy ez mily sok fesztivál gyenge pontja, külön is érdemes kiemelni. A város alpolgármesteri szinten képviseltette magát a fesztivál elején és végén. A zsűrihez csatlakozott az illetékes Nemzeti Művelődési Intézet szakembere is, aki a „rendszer változása” előtt dolgozott a megyei találkozó szervezésén.

Helyi szponzornak köszönhetően minden résztvevő karszalagot kapott, melyet emlékül hazavihetett, s a szervezők arra is figyeltek, hogy minden fellépő csoport kapjon egy-egy tortát jutalomként. A szervezői stáb lelkes, a lebonyolítás kiváló volt, javasoljuk a helyszínt a következő évek helyszínéül is.

Hat produkciót tekintettünk meg, melyek közül kettő nem kért minősítést:

Csiribiri – Szolnok: *CSIRIBI-RÍM* – versválogatás

Inkább afféle „jó gyakorlat bemutató”-ként, mint produkcióként lehetett értékelni a szolnokiak bemutatkozását. Az elsős gyerekek nagyon élvezték a közös játékot, melynek a pedagógus volt a középpontjában. (Nem kértek minősítést.)

Mórások – Fegyvernek: *Pletykás asszonyok* – népmese, néptánc – ezüst minősítés

Nagyon talpraesett, jó képességű gyerekekből álló csoportot láthattunk, akik élvezhető, érthető módon játszották el a népi motívumokra épülő történetet, egyértelműen élvezve nem csak a drámai helyzeteket, de a táncbetéteket is. Nagyszerű egyéni alakítások is kidomborodtak, s a közös játékkedv és vitalitás is lenyűgöző volt. A produkció néhány esetlegessége annak is betudható, hogy először állt a csoport színpadon. A táncban az elevenebb szervesülés, a játékban a több stilizáció, illetve a játékosokhoz közelebb álló téma lehet az előrelépés terepe.

Csiribiri csoport – Törökszentmiklós, *Sün Balázs* – mesefeldolgozás – BRONZ minősítés

A Baptista Szeretetszolgálat által fenntartott iskola csoportja ún. plasztikon technikával(??) készült produkciót mutatott be, melynek lényegi elemei, hogy a szereplők helyett egy narrátor beszél (egyébként nagyon ügyesen), aki emellett dobszóval vezényli a mozdulatokat is. Sajnos a módszer nem segítette az elsős-másodikos gyerekekből álló csapat színpadi kiteljesedését, a továbbiakban inkább csak tréning módszerként és nem előadásszervező elvként javasoljuk használni. Szerencsére a gyerekeken látszott, hogy élvezik ezt a fajta játékot is, ami a kedves jelmezeknek és a bájos gesztusoknak köszönhetően élvezhető volt a közönség számára is.

Zöldfülűek – Fegyvernek, *A bárányfelhő bodorító* – mesejáték – oklevelet kapott

A második helyi csoportként bemutatkozó csapat szintén nem kért minősítést, pedig bőven minősíthető lett volna. Eddig csak szerkesztett ünnepi műsorokban vettek részt, a Lázár Ervin mese színrevitelét ők kérték a pedagógustól. Talán az idei részvételtől bátorságot kapnak, és jövőre már versenyben is indulnak, hisz az látható volt minden csoportos jelenetnél, hogy még nagy lehetőségek szunnyadnak a közösségükben.

Tin-Orczy Színjátszó Csoport – Fegyvernek, *A kis herceg* – zenés mesejáték – ezüst minősítés

Saint-Exupery klasszikusát és Szent Pál Szeretethimnuszát felhasználva készült ez a HHH és MBT nehézségekkel küzdő felsősökkel készült előadás. A produkció minden gyengéje és teljesen el nem készültségéből fakadó hiánya ellenére is olyan értékeket mutat fel, amit minél több gyermekszínjátszással foglalkozónak érdemes látnia. A sokszor kezelhetetlen gyerekek színpadi odaadása átsugárzik a nézőterre és esztétikai értéke fölé emeli az előadás helyiértékét. *Ezért ezt a produkciót – bár objektíven csak ezüst minősítést tudtunk neki adni – továbbjutásra javasoljuk.*

Teremlakók – Szolnok, *Holdbeli csónakos* – mesejáték – arany minősítés

A nap utolsó előadása volt egyben a legkomplexebb és legnagyobb színházi élményt nyújtó is. A rendező elmondásából kiderült, hogy ő kifejezetten ódzkodott a darab színrevitelétől – tekintettel az eredeti terjedelmre – de a diákok ragaszkodtak hozzá, mint korábbi, jó emlékével olvasmányélményhez. A jó kézzel, szerencsésen húzott szövegkönyv kézhezvételét követően aztán maguk osztottak szerepet, s álltak neki a szerkesztésnek, ötletelésnek, napok alatt megtanulva a szövegüket. *Ez a hozzáállás, a darab közös ügy mivolta ráadásul négyévnnyi színjátszó múlttal és nem kevés tehetséggel párosul, így az előadás mindenképp méltó a továbbjutásra.*

(Plusz egy: az Annaházi Junior Néptáncscsoport emléklapot kapott. A szakmai megbeszélés alatt néptánc műsort adtak, majd táncházat tartottak. Sajnos nem láttuk őket, de ha mást nem is tudtunk adni, egy emléklapot kiállítottunk a csoportnak a fellépés emlékére.)

Beszámoló a győri Gyermek Házában megrendezett megyei találkozóról

Győr, 2016. április 8.

Körömi Gábor

2016. április 8-án a győri Gyermek Háza adott otthont a XXV. Weöres Sándor Gyermekszínjátszó Találkozó Győr-Moson-Sopron megyei fordulójának. Egy véletlen folytán én is részese lehettem ennek a

nagyszerű napnak, emlékeztessen minket ez a néhány sor erre a találkozóra, melyen Pass Andreával ketten voltunk szakmai vendégek.

Mintaszerű szervezéssel fogadták Kokas Éva igazgató és munkatársai a gyerekcsoportokat és a felnőtteket a Gyermek Házában, ahol immár 50 éve működik az Arrabona Színjátszó csoport, s most első alkalommal lett helyszíne az intézmény a Weöres megyei fordulójának (s lesz a regionálisnak is).

A zegzugos épületben mindenhol gyermekszínházokba botlott az ember. Álljon itt néhány olyan apróság, ami alapvetően meghatározza, hogy egy színjátszó találkozóról milyen szájjal távoznak a csoportok:

- tiszta mosdók
- pontos kezdés
- a szünetekben akad valami harapni- és játszani való
- felkészült konferálás
- ebéd – egy egész napos program elengedhetetlen része
- jó stáb – a technikustól a takarítóig mindenki tudta, hogy milyen rendezvény van
- díjak – sokkal jobb érzés úgy befejezni a találkozót, hogy mindenki kap valamit az oklevél mellé
- egy-egy apró (vagy nem is olyan apró) ajándék emlék lehet és bizonyíték, hogy a rendezvény mögött nem csak a pedagógiai és népművelői szándék, de a szponzori, vagy fenntartói erő is társul. Györben mézeskaláccsal (melyen az új embléma volt díszítésként) üveg-plakettel, kisebb ajándékokkal halmozták el a csoportokat, a Magyar Drámapedagógiai Társaság által biztosított Drámapedagógiai Magazinok mellett.

Míndezek és a „színházszellemének” intézményen belüli jelenléte tette emlékezetessé, és úgy gondolom, mintaszerűvé a találkozót, melyet a Szélkerék Színház csoport két produkciója nyitott. Bár a hagyományos iskolai színház kereteit nem lépték túl a színjátszók, mégis a *Billy keservei* című előadás (mely Billy Elliot táncos történetét megfűszerezte *Adrian Mole kalandjaival*) és a *Meghalsz, banya!* című *Indul a bakterház* feldolgozás tartogatott néhány emlékezetes pillanatot. A rendező, Hujber Istvánné a zsűritől különdíjat kapott közösségteremtő munkájáért, a két előadást pedig bronz oklevéllel értékeltük.

A Maskara Diákszínpad Janikovszky Éva jól ismert szövegeivel dolgozott. A *Kire ütött ez a gyerek* című előadás mégis túllépett a közös prózamondás szokásos konvencióin. Változatos térszervezésével és szituációival méltán kapott arany minősítést Kissné Kóczán Gyöngyi csoportja, akiknek a játékát még a sokadszorra ismételt Halász Judit sláger sem tudta elnyomni.

A Lébényi Színház egy helyi legendát dolgoztak fel. Előadásukban a középkori templomok épülésének hihetetlen történetét elevenítették fel. Játsoztak, énekeltek, zenéltek saját hangszerekkel a példázatszerű történet színrevitelében. *A kővé vált bárányok legendája* Váradyné Márkus Éva rendezésében ezüst minősítést kapott, a csoportvezető pedig különdíjban részesült közösségteremtő munkájáért.

A Vadvirágok színes csapata egy mesejáték világát próbálta a gyerekek mai világa felé közelíteni. Hordós Csaba történetét *Mese a lusta fiúkról, akik nem is voltak olyan lusták* többes számú meséjévé alakították, akik nem lusták, inkább telefonfüggők lettek, s a telefon elvesztése/elvétele jelentette kalandjaik kezdetét. A Répásiné Hajnal Csilla által rendezett, a zsűritől ezüst minősítést kapott előadásban remek karaktereket láthatunk. Külön kiemelkedett a három külföldi ebet játszó színjátszó, valamint az életben is örökké vetélkedő két főszereplő fiatalember.

Őket követte az Arrabona Diákszínpad Kis csoportja, akik Tasnádi István *Ludas Matyi* átdolgozásával foglalkoztak. A három csoportvezető, Bálint Betty, Balla Richárd és Bársonyosi Dávid irányításával működő csoport remek előadást hozott létre, mely arany minősítést kapott. Köszönet a libák színes és változatos térhasználatáért, a remek Ludas Matyiért, az Ispán és Alispán kettősért, és a kiemelkedő Döbrögi (Kiss Lóránt) megformálásért, melyet színészi különdíjjal jutalmazott a zsűri.

Az Öröm-híresek csoportja egy Max Lucado mesét dolgozta fel Hegedűs Ildikó vezetésével. A kis szürke manócska, *Pancsinello* története az értékekről, egymás fel és leértékeléséről szól, melyet a csoport – kezdő színjátszók – még nehezen tudott közvetíteni. Ők is azt keresték, a Vadvirágokhoz hasonlóan, miként lehet kapaszkodókat találni ehhez a példázat jellegű történethez, így lett a csoport bemutatkozása a tehetségkutatók világát felidéző csillaggyújtó játék.

A napot az Arrabona Diákszínpad Kisközépső csoportja zárta, akik *Szt.ivanéji* címmel örvendeztették meg a közönséget William Shakespeare soraival és a nyárközépi kamasz szerelem és bumfordi játék örök szituációinak felelevenítésével. Bálint Betty és Balla Richard rendezésében egy diákszínház csoport nagy vállalásával és színészi kihívásaival szembesülhettünk a gyermekszínház csoport folytatásaképpen. Az előadás a jól végiglemezett helyzetekre és a pontos játékokra a zsűritől ezüst minősítést kapott.

Négy szócskát üzenek: Felsőtárkány, Paff, Trapitik, Bendegúzok

Sirok, 2016. április 14.

Körömi Gábor

Hogy miért megy el ember 2016. április 14-én Nógrád megye szívébe? Várat nézni biztosan érdemes és Eger környékén ez nem is olyan nehéz. Látszik, ahogy a friss zöldben mennyire megszépül az autópálya kietlensége után a dombos vidék. Elhagyván a visontai erőművet, mely modern Vasudvarként magasodik ki a síkból, előbb a kishánai várnál állok meg egy pillanatra, majd Sirok következik. A sirokiak méltán büszkék várukra, a vár körüli jeles napokra, de ugyanilyen büszkék színjátszó csoportjaikra is, melyek évek óta sikeresen szerepelnek nem csak a település rendezvényein, de a Weöres Sándor Országos Gyermek-színjátszó Találkozókon.

Időben kezdünk, a rendezvényt, mely most megyei találkozóként szerveződik meg, számos helyi lakos, a polgármester úr és műsorvezetőként egy regionális rádió bemondója is megtiszteli. Tuza Gábor polgármester úr kezében fényképezőgéppel üli végig az előadásokat. A műsorvezető hölgy kezében mikrofon, nem is hagyja ki az alkalmat, egy-egy fellépés után mini-interjúkat készít a főszereplőkkel.

Egy szabadkozással kezd az egyik helyi csoportvezető: sajnos az előadásukban az egyik főszereplő kénytelen pap szerepben fehér edzőcipőt viselni, mert ez ment rá a lábára, miután elvágta egy láncfűrészszel... kicsit összebb húztam magam a nézőtérén.

Az EKF Gyakorló Iskola, Középiskola, AMI és Pedagógiai Intézet munkatársa, Zentai Péterné és a helyiek szervező munkája nyomán idén Sirokon 4 csoport találkozott, így már megyei találkozóknak is nevezhetjük ezt a napot. Az Országgh Kristóf Általános Iskola két nagyszerű pedagógusa nem csak színjátszásból, de szervezésből is remekül vizsgázott. Emlegeti is a műsorvezető hölgy, hogy mennyi sok tehetséges színjátszó gyerek van itt Sirokon, de rögtön tegyük is hozzá, ha Rajnavölgyi Vilmos és Gál Zoltán történetesen matematika szakkört, vagy esetleg kórust vezetne, akkor valószínűleg ezekben az elfoglaltságokban lenne sikeres a helyi gyerekek színe java. Nagyon fontos mintaadó lehet egy közösségben a jó vezető, beszéljünk egy település, egy iskola, vagy egy színjátszó csoport vezetőjéről. Nem csak a csoport sikeressége múlhat rajtuk, de sokak egyéni sikeressége, vagy boldogulása is.

Először a Felsőtárkányi Színjátszó Csoport adott elő egy *Élet-Játékot*, csoportvezető-rendező Petrényiné Juhász Judit. Jelenkori életjátékuk akármelyik településen játszódhatna, kamaszkorról játszanak, kistestvérekkel, barátokkal, iskolai konfliktusokkal és a hitel miatt kétfelé szakadt családdal. A kicsit még bizonytalan főszereplők között volt egy beugrás is, amit szinte nem is lehetett észrevenni. A kisebb szerepekben magabiztosabb karakterábrázolások és az elmesélt történet nem csak az ezüst minősítést, de a „kortárs élet-helyzetek színpadra állításának” különdíját is megérdemelte.

A PAFFF Színpad a sirokiak kisebbik csapata, Rajnavölgyi Vilmos tanár úr ötödikeseivel egy vad és szeretlen mókázást mutatott be *Ha te ütöd az én papomat...* címmel. Remek beszólásokkal, az anekdotikus helyzeti poénok jó ritmusú eljátszásával tartottak tükröt nem csak maguknak, hanem a közönségnek is, elsősorban az emberi gyarlóság és esendőség kifigurázásával. Jó az íve az előadásnak, szépen építkeznek, hangosak, jókedvűek. Az látszik, hogy a csapat biztos és jó kezekben van – és abban a kézben nem láncfűrész forog. Kicsit a *Csalóka Péter*-történetek is eszembe jutottak erről az előadásról, s talán színpadi verekedésben még ügyesedhetnek, de a csapat remek összjátéka és a szerkesztés tökéletessége miatt az előadás arany minősítő oklevelet érdemelt.

A Szolnokról érkezett csapat szerencsésen választott, hogy Sirokra kérte magát, hiszen ez a vendégláték felért nekik egy kirándulással is. A Teátrum Alapfokú Művészeti Iskola Trapitik csoportja a Darvasi regény színpadi adaptációjára vállalkozott, előadásuk címe: *Kavicsvár vs. Főfőváros* volt. Darabontné Juhász Zsuzsanna remek karaktereket ábrázoló színjátszói a zöldeskék szivacscockákból álló díszletben igyekeztek a regény (fő) fő vonulatát színpadra állítani, így az előadás végén eljutottak Kukta Gerozán megbuktatásáig. Remek karaktereket láthattunk, ugyanakkor úgy tűnt, hogy ez a nagy vállalkozás a csoport erejét felülmúlta. Reméljük, az év végi bemutatkozásra még ügyesebbek lesznek. A „kortárs irodalom színpadra állításáért” különdíjat, előadásukért ezüst minősítést kaptak.

A negyedik szó a címben a Bendegúzok, s gondolom, hogy a Rideg Sándor regény Bendegúzaira gondoltak a névadásnál, mert erre a névre rá is kell ám szolgálni. Családi idillel indul az előadás, fejszével (igazi) és fűrészszel (igazi, nem lánc). A családfő főztjétől megmámorosodik a komaság, s így indulnak el az erdőbe... fáért. Másnap az apa megissza a maradékot, ettől látomása lesz, és elindul az anekdotaszerű történet, mely

a mesekönyvben csak fél oldal *Az aranytuskó* címmel, itt viszont húsz perc tömény diákszínház. A második siroki előadás rendezője, Gál Zoltán tanár úr, a csoport a siroki általános iskola tagjaiból verbuválódott. Kicsit olyan, mintha színpadra került volna egy Kusturica film, s a *Macska-jaj* figuráit gyermekszínjátszó csoportként láthatjuk, de néhány év múlva már lehet, hogy igazi filmekben fognak szerepelni. A „négy koma” a színészi különdíjnak, a csoport pedig az előadás arany minősítésének örülhetett.

Szegedi anzix – a Csongrád megyei bemutatóról

Szeged, Szent-Györgyi Albert Agóra, 2016. április 15.

Pap Gábor Papesz

Mielőtt szót ejtenék az idén jubiláló Weöres-fesztivál általán látott szegedi előadásairól, szeretném rögzíteni nézőpontomat: azt vallom, hogy minden korosztálynak, így az általános iskolásoknak (sőt, külön az alsó és felső tagozatosoknak is) megvan a saját önértékű, ha tetszik „nagybetűs”, katartikus színháza világa. És persze az sem véletlen, hogy ezt az önértéket éppen az a tágan értelmezhető, úttörő drámatanár generáció teremtette meg, akik azóta is érvényes normává tették a gyermekek által játszott színház folyamatcentrikus pedagógiai irányultságát, a nevelésben általában fokozatosan megmutatkozó kiemelkedő szerepét (Gabnai, Szakall, Kaposi, Fodor Mihály, Várhidi Attila és mások). Világosan megfogalmazva: én 1991 tavasza, vagyis az első fesztivál megyei fordulóján látott *Ki ölte meg szűnyog úrfit?* című, bagi Fapihe-előadás (rendező Fodor Mihály) óta gondolkodom így: nagy, sőt „nemzeti” színház ott van, ahol ezt a rendező-tanár és színjátszói alkotó munkájukkal megteremtik, s ahol (és amikor) ennek hatására teljes értékű katarzist élhetnek át. Vagyis (az előbbi feltételek teljesülésével): bárhol és bármikor!

És akkor Szegedre térve: *Kis Tibi* barátom nem véletlenül és nem a levegőbe lelkendezik beszámolójában² – a Csongrád-megyei Weöres-forduló simán elment volna regionális fesztiválnak, és bizonyára néhány itt látott produkcióval az országos fesztivál mezőnyében is találkozhatnak a szerencsések. Míg azonban Tibi a mezőny majd évtizedes ismeretében, addig jómagam „friss húsként” követtem a mezőnyt, és azt kell mondanom, ritka az olyan fesztivál, ahol ennyi formai újdonsággal találkozik az ember, méghozzá úgy, hogy mindez nem megy a tartalom, a kifejezni kívánt mondanivaló rovására, sőt...

Elsőként a makói Kálvin téri Református Iskola legkisebbjei jelentkeztek tartalmas és üde játékkal *Állatkerti útmutató* címmel: először ijedten nézünk össze Tibivel, „csak nehogy leperegjen a Devecseri”, ám az első (egyedüli hibának betudható) halászhuditos tincitánci után, hál’ isten a makóiak elfeledkeztek a szerző igencsak poros szövegéről, és inkább innen-onnan összeszedett állatos poénokkal dolgoztak. Ez dramaturgiailag vitatható, de kétségtelen, hogy a saját hangjukon szólaltak meg a gyerekek. Tették mindezt a világ legtermészetesebb módján, mintha nem is elsősök lennének! Ez a sallangmentesség volt a leglefejezhetőbb a dr. Tamásné R.

Nagy Klára rendezte produkcióban: mintha nem is ők jöttek volna színházat játszani, hanem mi látogattuk volna meg őket a saját közegükben. Mindeközben a kis piros baseballsapkás megjelenésük előrevetítette a nap egyik főtémáját: az erős vizualitást.

A második makói produkció az érdekes összeállítású, másodikosokból és hatodikosokból álló társaság *Mese a tükörről* című produkciója sajnos nem tudott ekkora örömet szerezni, pedig jól kondicionált csoporttal találkoztunk: a drámás munkára alapozó mesefeldolgozás nem vált igazán alkalmas, tétlen bíró játékká az alkotó gyerekek és rendezőjük, Nagyné Hős Ágnes kezében. Főként azért nem, mert a túlzásba vitt narráció nem hagyta kibontakozni a helyzeteket, és szóhoz jutni a főszereplőt: helyette viszont feltűnt egy igazi gyöngyszem, egy gyönyörűen éneklő és rezonáló, idősebb kislány. (Felteszem, a rendező megfogadta tanácsunkat, hogy – ha ez nem, okoz morális próbatételt a csoportban – ossza rá át a tükörképével vívódó királylány főszerepét. Emellett lehetőleg húzza meg a narratívát, és alkosson belőle inkább érvényes helyzeteket. Merthogy az ezüstös produkcióból „aranyos” lett, és a regionálison az országos fesztiválra kapott mandátumot).

Jóval kevesebbet vállalt a harmadik makói előadás, a *Baromfiudvar*, ám azt teljesítette is: Hangainé Gyenes Magdolna harmadikosai egy baromfiudvar világát próbálták újratertetni előttünk, és a tapintható alulvállalás ellenére (ahogy kiderült: rendezői tapasztalatlanság okán) ez a világ meg is jelenik előttünk. Megint csak az alkalmazott vizualitás segít, és másodjára is a jelmezek terén. A kép- (vagy inkább maga-) mutogató karneváli forgatag egyik legfőbb leleménye a citrom- és narancssárga úszógumikkal megbolondított kacsák jelenése. Ehhez aztán népi mondókák társultak gyermekjátékdalokkal tűzdelve, mintha csak Csokonai Dorottijának eposzi felvonulását látnánk Nagy Fruzsina modern divatszínházának kreativitásával ötvözve (nem az első eset, hogy „alterszínházi” asszociációim lettek ezen a napon) – a mélyebb/magasabb mondanivaló keresésének-találásának legkisebb jele nélkül.

Értelemszerűen más terhekkel és vállalásokkal érkezett Szegedre a hódmezővásárhelyi csökkent képességűk Ó-Szín-Te csoportja. Dr. Rummelné Patócs Mari-

² Terjedelmi okokból nem tudunk egy-egy megyei találkozóról két beszámolót közölni: így Kis Tibor tanár úr kiváló írását internetes oldalunkon tesszük közzé.

anna vezetésével Dés László-Nemes István *Valahol Európában*-jának részletei jó üryget adtak arra, hogy a csoport tagjai magas szinten gyakorolják az önkifejezést mint terápiát. És volt közöttük egy óriási vokális remekelés, egy olyan kisfiú, aki a gerincdalok szólóénekülésével könnyekre fakasztott bennünket. Idővel Elek Dóra csodálatos Baltazár Színházában lehetne helye a kisfiúnak. Ami a makói felvonulásban alacsonyra mért, ám biztosan vett akadály, az Ó-Szín-Téknél játékelv. Nem vállalhat többet és kevesebbet egy ilyen terápiás produkció, mint azt, hogy pontosan megtalált színházi tablóban mutassa meg a szereplők sérültségében egyszeri mivoltát, a karaktert, amiben elevenen megmutatkozhatnak. És ebbe bőven befér, hogy néhol ők énekelnek, néhol csak táognak az ismert slágerekre. Egyedül a kezdőkép atomizált pillanatai hatottak zavaróan ügyetlennek és lassúnak, de ez javítható hiba.

A szegedi Pitypang Csoport előadása, Polyákné Márta Krisztina rendezésében *Derű és ború a királyi udvarban* címmel dicsérhetően drámás munkaformákkal próbálta meg saját képére formálni Berg Judit *Répa vitéz* című szövegét. A szöveg azonban ahelyett, hogy segítette volna, inkább nehezítette, sőt néhol sziszifuszi küzdelemmé alakította a játszó feladatát. Már maga az alapkonfliktus is kissé érthetetlen, amennyiben szakácsok és gyümölcsök párharca(???) köré rendezi a szerző a dramaturgiát. Szegény gyümölcsök esetében az válik különösen nehezzé, hogy igazából mi is az ő rendeltetésük. Hol ellenállnak, sőt fölébe kerekednek az őket épp feldolgozni szándékozó gasztronómus csapatnak, később viszont úgy tűnik, hogy mégiscsak azzal teljesítik be rendeltetésüket, ha az ebédlőasztalon landolnak. Egyszerűen nem lett világossá ki mit képvisel, és mi ebből a tanulság. És ezen az sem segített sokat, hogy az erősen túlgondolt és -írt szöveg néhol egész szellemesnek tűnt, továbbá az sem, hogy tehetséges rendező jól vezetett csoportját láthattuk a világot jelentő akadálypályán. Újra néhai Nagy András László sokszori dörgedelme kellett, hogy eszembe jusson huszonöt év távlatából: „egy produkció sorsa 80 százalékban eldől a darabválasztásnál.”

Mintha csak láthatatlan szerkesztő tette volna, a következő előadás is egy, már felvillanó tendenciát erősített: a szegedi Csillagszeműek *Vásári jelenete* (rendezők Faludiné Lovas Mária és Zsemberiné Futó Ildikó) újra a farsangi típusú felvonulás mint színpadi esemény műfaját idézte elénk. Csak éppen itt egy század eleji, jóval urbanusabb vízió jelent meg előttünk, és a hangsúlyt ezúttal a tárgyi világ precíz megkomponáltsága adta. A legszellemebbnek egy esernyőre kötött és így megforgatott vásárfia-stand bizonyult. Sajnos a ruhákat nem sikerült az izgalmas kellékekhez „hangolni”, így azok eklektikusnak, sőt kissé civilnek hatottak. Ugyanakkor remek egyéni teljesítményeknek örülhettünk: különösen a kisbíró adó fiú nyuggözött le az erős megszólalásaival és autentikus néptáncával, emellett a teljes csoport kitűnően énekelte. Más kérdés, hogy a *Harap utca három alatt* című Weöres-opuszon bizony jelentősen túl vannak a játszó, ezért sikerülhetett csak felemásan megtölteni élettel e vásárt a kedves Csillagszeműeknek.

„Kertkapun ha bekukkantasz” – ezzel a címmel készített előadást a Pemetefű-csoport Rákos Sándor számomra revelatívnak bizonyuló szövegéből, Lovai Ágota

rendezésében. Gyönyörű cím, egyszerű, ugyanakkor titokzatos, várakozást keltő. És a szöveg teljesíti ezt a várakozást: weöresi színvonalú gyermekszöveg-magaslat, én azonnal beletenném az alsó tagozatosok valamelyik olvasókönyvébe (csak meg ne unják-utálják ettől), mert nekik való, őket ismerő, egyszerre játékos és mély textus. Hadd idézzem: „Dobog a dob/ szív dobban benne/ Dobog a szív/ benne dob dobol/ indulót ver a dobverő/ De mondd, ó, mondd, kié a dob?/ De mondd, ó, mondd a szív kié?” De nemcsak a szöveg tanítandó: az előadás is az – Ágota (akit táborból ismerek, és néhány más munkáját is láttam) színháza lenyűgöző. A versekhez varázslatos képeket komponál, egy kislány karja például szárnyként hosszabbodik meg, s verdes a csoport mozgó tagjai által előre-hátra. Mintha a *Fecske* című szösszenetet-haikut illusztrálná („Váratlanul érkezik/ megpihen/ és száll tovább/ szülőhelye az eresz/ hazája a nagyvilág.”). Mindehhez pontos szerkesztés járul, adekvát hangulatváltásokkal. Tökéletesen vezetett, belülről töltött, színpadon természetesen létező játszókkal. Itt nem fordulhat elő túljátszás, de nincs alulfogalmazott pillanat sem, minden és mindenki átjön a rivaldán. Ráadásul Ágota ebbe az izzigvérig közösségi játékba finom mozdulattal beilleszt egy szépséges gyermekpárost, egy kicsi Ádámot és Évát: néha előtűnnek, néha elvegyülnek a játék folyamán. A bűnbeesés előtti állapotot mintázzák: még nincs dolguk a világban, csak futkározni a mezőn. És közben párra lelmi, persze plátóian – amikor ez még természetes és minden kint nélkülöz.

Találtunk egy új arcot is Szegeden Szilágyi Gábor személyében, aki rögtön három produkcióval jelentkezett. A beszélgetésen derült ki, hogy Gábor hajdani szentesi diák, tanári képzettsége ellenére éveig pályaelhagyóként dolgozott más szférában, aztán elmondása szerint egy infarktus terelte vissza a közoktatásba. (Mintha ez kevésbé stresszes munka lenne?!) Gábor két helyszínről, Szegedről és Fábiansztyéből érkező produkciói szertelenek, néhol kidolgozatlanok, de van egy unikális oldala: elképesztő kreativitással bánik a hangokkal – a gyerekekkel vokálisan létrehozott effektekből, zenei felületekből képet formál, atmoszférát teremt. Különösen az első, *Variációk a tavaszra* című, hangokból-képekből, elemi hangulatokból eszkábált játéka bővelkedik az ilyen megoldásokban: az erősen kopott szövegek ellenére is egyedi világteremtést varázsolnak elénk a fábiansztyeni Palacsinta Csoport tagjai. A tavaszon örvendő részletekben például lendületet hoz egy reppelve elmondott „Sándor napján...” – ugyanakkor látszik, hogy a szövegmondás még kimunkálatlan, és a nem zenei alapú részletek egyszerűen leülnek a produkcióban.

A második, nagyokkal bemutatott játékot a szegedi-tabáni Éltrevalók prezentálják *Beszippant az internet* címmel. Már az indítás is meglepő, Villon híres „jézuserceges” ballada-rímét zárják így: „hál' istennek van internet”. Először, de nem utoljára látunk olyan játékot, amely szerkesztett műsorból alakul át életjátékká, vagyis egy adott pillanattól a szösszenetek saját élményű történetté alakulnak. Az alaptéma ismert: a mai tizenéves korosztály számára kikerülhetetlen telefon – a fiatalok úgy kapaszkodnak belé, mint virtuális fehér botba, majd átváltanak más tematikába, melyben erős szándék a poentírozás, például egy vakrandi végén kiderül, hogy a lány

tényleg nem lát. Sajnos azonban a poénok hol erőltetettek, hol előkészítetlenül tragikusak (egy fiatal lejelzett öngyilkossága), amellyel nem tudunk igazán azonosulni.

Számomra a legizgalmasabbnak Szilágyi Gábor harmadik munkája bizonyult a szintén tabáni Deszkajárók előadásában – de nem csak azért, mert visszatért a zenei nyelvezet: egy hajdani kintorna például tisztán testekből és vokálisokból állt össze előttünk. A beszélgetésen aztán kiderült, hogy *Az én újságom* voltaképp egy padláson talált, majd évszázados ismeretterjesztő gyerekújság írásait dolgozza fel. A szöveg és a játék egyaránt magába foglalta a sajtótermék létrehozásának folyamatát, de természetesen megidézte azokat a benne foglalt cikkeket is, melyek a korabeli nebulók számára izgalmasak lehettek. Sajnos mindennek a követése komoly terhet jelentett a nézők számára, így ez a produkció is inkább ígéret, mint beteljesült előadás. Ennek ellenére bízom abban, hogy Szilágyi Gábor produkcióival, remélhetőleg érettebb formában, a jövőben is találkozni fogunk.

Rövid szünet után következett a hódmezővásárhelyi Bessenyei Gyermekszínház játéka. Benkő Brigitta vezetésével a kreatív energiákat egy silány minőségű mesemusicalbe ölték, *Segítség, ember!* címmel. Jómagam most találkoztam először a Nógrádi Gábor-jelenséggel, de azt hiszem, ez egy életre elég volt. Az elvileg frappáns mondatokkal teletűzdelt szöveg kongóan üres és szellemtelen: a ház és mező állatai bíróságra citálják az emberfiát (konkrétan őt: a gyereket, akinek persze nincsen büntetőjogi felelőssége, mint tudjuk) saját rossz(!) sorsukért. Ehhez társul az óta-bóta dallamokból tákolat Fekete Mária-zene hol fél-, hol egész playback formájában. A beszélgetésen hosszan gyözködtük a Brigittát, hogy egyébként nem tántum nélkül való csoportjával kezdjen valami értelmesebb tevékenységbe: én főként azzal érveltem, hogy a musicalek jelentős része +18-as témájú, és nem véletlenül. Ez a műfaj csak véres keretek között, kökemény tálalásban tud erőset szólni (lásd *Sweeny Tod, Chicago*)... Más kérdés, hogy a műfaj honi megnyilvánulásai, azok „geil” tematikája inkább a vele köszönő viszonyban sem lévő operettel próbálja meg összemosni a musicalt – mindezt amatőrökkel prezentálni eleve esélytelen. Én ezennel indítványoznám a műfaji diszkvalifikálást, ahogyan azt az ODE néhány éve meglépte, nem beszélve az országos találkozó kiírása szerint ajánlott 25 perces műsoridő betartásáról (több mint 50 percen át követhetjük a művet!).³

Szokták mondani, hogy a végén csattan az ostor: a musical-kitérő után ez idén Szegeden maradéktalanul megvalósult, megalapozva a zsűri méltán eufórikus hangulatát. A hátralévő előadásokból három arany, egy pedig ezüst minősítést szerzett. És ami még inkább különleges: három olyan 7-8. osztályosok által bemutatott produkciót láthattunk, amely egymástól eltérő formanyelvvel és eszközeivel nyugodt le bennünket. A szegedi Waldorf-iskolával *Kőműves Kelemenné* balladát Sarkadi-novellával ötvöző forgatókönyvből készítették érvényes rítusjátékot KK:8 címmel. Ráadásul osztály-játé-

kot láthattunk, ahol különböző képességű játzókat kellett a rendezőnek, Csomor Szilviának egyformán erősen „tálalnia”. A fiúk szinte a játék egészében különváltak a lányoktól: ők vitték a prózai narrációt: saját farönkjeiken ülve, néha egymással is vitába keveredve. Az ő egyénített szólamaikhoz a lányok a maguk „görög kórusával” járultak hozzá: teljes paralel vízió jelent meg előttünk, melyben fizikai színházi gesztusok keveredtek erőteljes vokális megszólalásokkal. Erős, kevésbé az értelemre, mint inkább a zsigerekre ható változat született a balladából, mely biztos kezű rendezőre vall, akinek még a szereposztása is érvényes elemzésre épült. Míg a férfi nem a narráló-cselekvő princípiumot, addig a nőiség az érzelmi-elcszenvedő felet reprezentálja. Ezen túl az is felmerült bennem, hogy a voltaképpen egyszerű és szenttelen játéktípus mennyire rímelt az énekelt ballada kötelezően érzelmentes adatközlői előadásmódjához.

Teljesen más utat választva ért célt a szentesi központú Jövőnkért Művészeti Iskola kecskeméti LÁJK csoportja Borsosné Horváth Krisztina rendezésében a „Z” generáció – *Behálózva* című előadásával. A játék ugyanabban a hangütésben kezdődött, mint Szilágyi Gáboréket előadása, és még abban is hasonló a két produkció, hogy a kecskeméti szerkesztett műsora is életjátékká alakul. Ám ami abban a játékban csak lehetőség maradt, az itt valóban teljesül: nyolcadikosok vallanak részletgazdagon, sok-sok színházi nyelvi-formai eszközt bevetve a saját „behálózottságukról”, mely hol humorosan, hol megrendítően személyessé tud válni számukra, és ezen keresztül számunkra is. Mindez pedig azért jöhet létre, mert az itt is internetes névsorolvasással-beazonosítással kezdődő játék fokozatosan mélyül el, mit tesz isten, éppen a kiválóan meglelt formák által. A srákok játéka arról szól, hogy *ténylegesen* behálózva érzik magukat, és erről egy valóságosan megjelenő háló mellett egy jól megírt, body-arrtal kombinált beat box-szal kísért rap szól, mint ahogy máskor „pocsolyának” élük meg a virtuális függőségben elcszenvedett állapotot. De ahogy kötni, úgy oldani is tudnak a LÁJK-osok, amikor népdallal és táncszóval harsogják-panaszolják, hogy „három napja nem lájkoltad a csókos szelfimet”. Mindeközben a maga mozaikos módján együtt is összeáll egy osztály belső élete, viszonyai, ráadásul úgy, hogy az ilyenkor szinte kötelező kerettávolságot sem tartják a játzók: névvel is felvállaltan magukat, saját élményeiket teszik ki elének, és ez mélyen megsüvegezendő hozzáállás – egyúttal a tanítványaival teljes szimbiózisban létező tanárt, és biztos kezű rendezőt feltételez.

Ahhoz, hogy elérkezzünk a csengelei Lantosné Horváth Irén nyolcadikos remekléséhez, előbb láthattunk tőle egy másik produkciót is *A szivárványon túl* címmel a Napsugár csoport előadásában. Ez a produkció sajnos csak *majdnem* jó; holott itt is megteremtődik egy országos átlagon túlmutatón gyönyörű képi világ, és érzékelhető, hogy Lantos Inci remek csoportot nevel és mozgat. A K. László Szilvia *Miri, a manó lány* című művén alapuló játék közben újra azt érzékeljük, hogy a történetet

³ A zenés diákszínpadi produkciók önálló fesztiválon kapnak teret: Scherzo, Zenés Ifjúsági Színpadok Országos Fesztiválja, felváltva Békéscsaba és Pápa városa rendezői. (*A szerk.*)

legyűri a súlyosan túladagolt versvilág, és a csoport szerepei is úgy keverednek a játék folyamán, hogy az némi zavart okoz a történet megértésében. Közben a pedagógiai cél világos (egy kiközösített lány szeretne helyet kapni magának az osztályban), azt kellett éreznünk, hogy a varázslatos elem csak nagyon erőszakoltan viheti közelebb a lányt célja eléréséhez. A többiekhez való eljutás éppenséggel nem saját álmainkon, ábrándjainkon át, hanem éppen a másikkal való kommunikáción át lehet csak sikeres.

A csengelei felsőtagozatos Főnix Csoport Karinthy-adaptációja *Magyarázom a bizonyítványom* címmel viszont egy harmadik lehetséges útvonalat kínált fel abban a témában, hogyan lehet 7-8-osokat jó helyzetbe hozni egy erős irodalmi alapanyag feldolgozásával, ami természetesen őket is érinti. Karinthy *Tanár úr kérem*-jéből (és más novelláiból) annak idején Lapu Mari készített etalonnak számító előadást, több mint húsz évvel ezelőtt, melynek forgatókönyvét ki is adták (nemrég láttam ebből egy játékot Kecskeméten, sajnos gyengén kivitelezve). Kíváncsi voltam hát, hogy Inci és csapata hogyan lép túl a Karinthy-szövegek buktatóin (például az epikusságon). A megoldás ebben az esetben a térszervezés és vizualitás erős és adekvát használata: ennek egyik központi eleme a tábla, amire időközönként a jeleneteket kiegészítő, de nem illusztráló szövegek kerülnek (a rossz tanuló feleleténél a „Hüje” például), de ezen felül a jelmez is tud újat hozni, nem minden ironikus él nélkül. A Magyarország határát védeni készülő rossz tanuló rémálmos feleletéből

adódóan a ruházat a nemzeti trikolor lesz: a fehér inghez piros hószentgyörgy jár és zöld „sportszár”, vagyis zokni. Ugyanez a színbeli hármasság vonul végig a fehér táblára írt piros tollfeljegyzésekkel és a zöld mágneses szivacsos. Közben remekül ütemezett, pergő jelenetekben kapjuk a kihagyhatatlan részleteket, amihez az is hozzájárul, hogy a nap végére elkezdik kreatívan használni a játéket: a zárlatban az egész csapat a színpad szélén, arccal felénk fekszik, majd lebuknak az arcok. Lehetek volna persze mozgalmasabbak az álomszerű jelenetek, de ezzel együtt is elmondható, hogy értő kezekbe kerültek mind a Karinthy-művek, mind a csoport.

Összegezve: nagyon jó élmény volt „messziről jött embernek” lenni Szegeden idén. Jó formában lévő tanárokat és tanítványokat láthattunk, és talán nem volt fölösleges az az elmúlt évtizedben lezajlott néhány tanfolyam és tábor, amelyben helyi és országos erők fogtak össze, hogy felfrissítsék Csongrád megye gyermekszínházát. Egyedüli bánatom diákszínházban is érintett tanár-mozgalmárként, hogy mindez nem tud igazán továbbszívroggni a diákszínházba: Szegedről évek óta nem érkezik csoport az ODE fesztiváljaira. Pedig nagyon fontos lenne, hogy legyen utánpótlása a Szegeden szintén erős egyetemi színháznak. Reménykedjünk abban, hogy ez a helyzet megváltozik.

Egyúttal kívánjunk további jó munkát a példásan szervező Orbán Hélinek és csapatának a sokunknak még „vadonatúj” Szent-Györgyi Albert Agórában!

Komárom-Esztergom megyei beszámoló

Tatabánya, 2016. április 22.

Meleg Gábor

2016 áprilisában Tatabányán ismét annyi csoport jelentkezett a megyei találkozóra, hogy két helyszínen léptek fel a gyerekek. Én Pap Gábor kollégámmal az egyik (kisebb) helyszínen néztük az előadásokat. Külön köszönet a szervezőknek, különösen Tóth Zsókanak a gördülékeny, profi munkáért. Igaz örömmel varázsoltak a Komárom-Esztergom megyei színházszóknak.

A látott előadások kapcsán több tanulság is megfogalmazódott bennem. Talán nem haszontalan a csoportvezetőknek, ha megosztom ezeket.

- Sok minden eldől *a darab kiválasztásánál*, ez adja a gyerekek számára a tanulási lehetőségek egyik felét. Ám legalább ennyire fontos az, hogy mi történik aztán a kiválasztott anyaggal, hisz a tanulságok legnagyobb részét ez a folyamat jelentheti.
- Nem érdemes egy félszeg, bátortalan csoporttal *szöveg alapú színházat* csinálni. Olyan formákat érdemes kipróbálni, amelyek bátorságot adhatnak: közös mozgások, közös megszólalások, néma jelenetek...
- A bátor eszközhasználat, a stilizálás szintén *bátorságot ad* a gyerekeknek is. Ugyanakkor a túl sok és kihasználatlan eszköz akadály is tud lenni.
- Fontos és jó irány a gyerekek improvizációiból építkezni, de nem maradhat el a *tudatos szerkesztés*. Nehéz eldobni helyzeteket, de sok esetben megspórolhatatlan.
- Régi bölcsesség, sőt, már-már közhely: a kevesebb több. Néhány *kidolgozott, megérlelt jelenet* erősebb, mint sok, de elnagyolt, nem kellően végiggondolt, letisztázott helyzet.
- Ha *kifulladás egy próbafolyamat* során az anyag, akkor muszáj valamit tenni. Például új feladatba kezdeni, vagy pihentetni az anyagot, avagy új fogást találni a kifáradt anyagon, máshonnan ránézni, belenyúlani, átalakítani, dúsítani, szerepet cserélni.

Azért az előadásokról konkrét visszajelzéseket is kaptak az alkotók, hiszen több kollégával is sikerült beszélgetnünk a produkciók után. Most is egyértelművé vált, hogy helyben rengeteget tudnak egymásnak segíteni a csoportvezetők.

Nagy Gábor munkája tiszteletreméltó Tardoson. Ugyan minősítést nem kért a csoportjaival, de beszélgettünk a látottakról. A Tavirózsa Színházi Csoport alsósaival nagyon szimpatikus pedagógiai munka történt, sokuk életében óriási pillanat volt ez a színpadra lépés. Kár, hogy a közös játék kevésbé kapott hangsúlyt *Az öreg fazék titka* című előadásukban.

A csoportvezető felsősökkel is dolgozott a tardosi Fekete Lajos Általános Iskolában. Szintén szimpatikus vállalkozást láttunk: a munka *Az élet értelme* címet viselte. Az előadásra egy tudatos szerkesztői-rendezői munka mindenképp ráférne. A jelenetek sok esetben ott érnek véget, ahol éppen azt éreztük, hogy elkezdődtek. A bulijelenet pedig inkább élne pillanatképekben, mint jelenetben. Ugyanakkor a csoport egy kamasz életének fontos pillanatait találta meg, remek a kiindulópont.

Örömteli volt a pilismaróti Maróti színházi csoport részvétele (*A csodálatos bot*). Schmidt Józsefné, a csoport vezetője nem kért minősítést. Több szereplő erős jelenléte kicsit háttérbe szorította a csoport nagy részét – érdemes lesz legközelebb őket is játékba hozni, akár a teljes előadás alatt. Sok olyan pontja van a látottaknak, amin érdemes dolgozni, mind remek lehetőség a játék dúsítására: az elbocsájtás, a vándorlás, az átöltözés, az evés, a varrás, a harc, a fejbekólintás: mind-mind kapu a közös játékra, a bátorság megteremtésére. Várjuk a nagyon szimpatikus csapatot jövőre is!

Gábor Klára rendkívül lelkes csapattal, a Mocsai Diákszínházzal látogatott el Tatabányára. *Az alapító* című előadásukkal kapcsolatban úgy éreztem, hiányzik a történet tétje, a bemutatott helyzet drámája. Ráadásul a csoportvezető elmondása szerint egy korábbi előadásba léptek be a gyerekek, nem volt teljesen a „sajátjuk”. Ugyanakkor nagyon talpraesettek, ígéretes út áll a csoport és a csoportvezető előtt is. Ezt bronz minősítéssel jeleztük.

A tatabányai Szent Margit Általános Iskola Ficseri csoportja *Tikász Péter* című előadást mutatta be. Bíró Ildikó csoportja nagyon jó dinamikájú produkciót mutatott be, amit sok munkával, előkészítéssel, pontos koncepcióval lehet csak elérni. Látszik, hogy gyakorlott csoportvezetőről van szó. A gyerekek határozott megszólalásai is figyelemreméltóak. Néhány következetlenség miatt a zsűri ezüst minősítést ítelt, de kiegészítettük még egy különdíjjal a csoport összjátékáért.

A tatabányai Árpád Gimnáziumban működő Szálka Stúdió Tara Andrea vezetésével évről évre egyre izgalmasabb produkciókkal jelenik meg a találkozók. Idén *Szemszédett mese* című produkciójukban kiemelendő a remek eszközhasználat (maszkok, a lufifejek, a rollerlő, a szék, ami asztal, virágágyás és sírkő, élet és halál egyszerre). Katartikus erővel hat a zene- és térhasználat. A beszélgetés megerősítette: határozott koncepcióval, ugyanakkor kellő szabadság mellett rendkívül rövid idő alatt is lehet figyelemreméltó előadást varázsolni. Már ha jó az alapozás. Itt kiváló volt. Mindezekből arany minősítés és kreatív alkotói különdíj következett.

Verseny vagy találkozó

Bács-Kiskun megyei bemutató, Kecskemét, 2016. április 22.

Perényi Balázs

A gyermekszínházasban egyre meghatározóbb a drámás szemlélet, a gyerekekből kiinduló, őket a kifejezéshez juttató alkotói attitűd. Egyre több a közös játékból, közös gondolkodásból fakadó előadás, így egyre ritkábban találkozunk a „felnőttszínházat” utánzó színházzal, feltételezett kőszínházi mintákat, megoldásokat utánzó színházzal. Egyre több jó drámapedagógus-rendező dolgozik a csoportokkal. Leírtam ezt már korábban is, de az idén csak megerősödött a meggyőződésem, hogy a számos képzési forma (tanfolyam, felsőoktatás) meghozta az eredményét. Ez örömteli!

Szomorú viszont, hogy még ebben a közegben, ahol a folyamat valóban fontosabb, mint a produkció, még mindig mennyi csalódottságot okoz a verseny jelleg, és a

minősítés. Nagyon elgondolkodtatott, hogy egy másik remekül szervezett találkozón, ha jól emlékszem, nem több, mint három csoport volt boldog, azok, akik arany oklevelet kaptak. A többi tíz rosszkedvű volt. Jöttek ki az elszorodott, félszeg gyerekek, hogy átvegyék az ezüst, bronz okleveleket, és hiába is magyaráztuk volna, hogy ez valódi teljesítményt jelent. Mert kell, hogy jelentsen. Ha nem különbözik a négy kategória, értelmetlen a minősítés. Aztán persze előfordul nem ritkán, hogy hazaindul, és nem vesz részt a szakmain az, aki nem elégedett a döntéssel.

Kecskeméten előbb volt az értékelés, mint a díjátadás, tehát ez már ezért sem fordulhatott elő. Van olyan is, és nem is nem ritkán, hogy a csoportvezető úgy reagál, hogy megígéri, nem jön többet, sajnos van úgy, hogy az

első felindulás után sem gondolja meg magát, és fogadalmát be is váltja. Értékzavaros világban, kivételesen szubjektív műfajban (színház) dolgozunk, ezért különösen fontos minden visszajelzés munkánkról. De mit lehet kezdeni a remek jó munkát végző, mégis kisírt szemmel hazatérő gyerekek emlékével? Mit azzal, hogy miközben egyre jobb a találkozó színvonala, megtalálták a jó helyszíneket, nagyszerű szervezőket, kevesebben neveznek?

Az egyik legjobb hangulatú megyei régóta a kecskeméti. Ennek három oka van. Az egyik, hogy hosszú ideje remek drámatanárr-rendezők dolgoznak Bács-Kiskun megyében. Ezért jók az előadások, és jó előadások nélkül nincs jó fesztivál. A következő a remek és kreatív szervezés. Közös éneklések a Hodován Péter, Kalmár János és Török László csoportvezetők alkotta „fesztiválzene-karral”, táncház, gondos és szeretetteljes köszöntése a résztvevőknek, egyes kollégák ünneplése... Idén Szakall Juditot és Zum Erikát, aki a helyi fesztivál „lelke” volt évtizedekig, köszöntötte meghatóan Józsa Katalin, a már „átszervezett” Ifjúsági Otthon vezetője. A harmadik a néző. Ha van. Üres nézőtér alatt nincs értelme a színjátéknak! Lehangoló, mint egy randevű, amire nem jött el a másik, és egyedül majsolja vacsoráját, kortyolja italát a hoppon maradt. Lehet bármilyen finom, mégsem az igazi. Kecskeméten mindig van néző, ráadásul a hangulatos, remek térben látja és hallja, ami a színpadon zajlik.

Végül az előadásokról. Magas volt a színvonal. Nem volt produkció, ami ne mutatott volna komoly értékeket. Nem volt, amiben ne lett volna értelme részt venni gyerekként. Beszéljünk tehát egy-egy mondatban az előadásokról!

Remek indítás volt a Tücsök csoport *A kiskakas gyémánt félkrajcár*-ja. Bátor és felszabadul alsósok, remek, világos térformák, követhető történetvezetés, jó szereposztás jellemezte ezt a nagyon igényes, esztétikus és szórakoztató játékot. Vass-Eysen Abel, fiatal pedagógus két munkáját láttuk a fesztiválon, mindkettő ígéretes, és egyértelműen besorolja őt az eddig is szép számú nagyszerű kecskeméti drámapedagógus kolléga közé. Hasonlóan élvezetes játék volt a Jövőnkért Alapfokú Művészeti Iskola *Tücsökhang* című dramatikus játéka, Nagypál Mária egyik kitűnő rendezése. Valódi kreativitás, színek és élet volt benne, talán csak a mese volt kicsit kevésbé érdekes, izgalmasabb volt a hogyan, mint a mit. Hasonlóan remek játéknak, és kevésbé hálás alapanyagának ítéltük meg Szakall Judittal a Hollószárny csoport (Kecskemét) *Gyerekek lenni...* című előadását. Boldis Anna Kornélia remek rendezésében egyszerű mégis esztétikus színrevitel és kitűnően együtt játszó gyerekek szólaltatták meg Janikovszky Éva szövegeit, remek kis mikroszituációkat teremtettek. Mégsem tudott egészen átütő lenni ez nagyon jó produkció, mert mintha ezek a helyzetek, mondatok egy hagyományos, paternalista, tekintélyelvű, egységes értékrendű családképet írnának le, s mintha a világ, világnk ehhez képest már más lenne. Sajnálom, hogy félreérthetőek voltunk, vagy bántóak, ugyanis ezt tükrözi, hogy mondataink heves reakciókat váltottak ki a Facebookon. De meggyőződésem, hogy egy olyan világban, ahol egyértelműen nem akarnak felnőtté válni sokan, és nem is válnak, lásd „mama-hotel” jelenség, késői életkezdés, mást jelent már a „ha én felnőtt lennék” kérdés.

Fontos kérdésekről szól a kecskeméti Liliom Színjátszó Csoport *(t)Rend a lelke mindennek, avagy ki a meNŐ* című produkciója. Becsei Szilvia és Borsosné Horváth Krisztina rendezésében a jelentésszerű pillanatok váltakoztak a kicsit általános és esztétizáló megfogalmazásokkal. Az idei év slágertémáját, a virtuális kommunikáció ellentmondásait fogalmazták meg kivételes megformáltsággal és drámai erővel Kincskereső Kölykök, Duszokról. Élőzene, változatos ritmika, emlékeztető színpadkép, kitűnően kiaknázott nemzedéki feszültség jellemezte Hodován Péter és a csapat munkáját (*Behálózza*). Három kisebb lány próbálta előcsalogatni a nagyobb kamasz lányokat mobil-magányukból. Ilyenféle teátrális erő, képteremtő fantázia jellemezte Sárosi Gábor és a Lazarcú Maszkák *TITOKONTROLL* című játékát. Kivételes és eredeti játék volt – csak egyelőre kissé túlbeszélt. Ha sikerül sűríteni, és a drámai téteket emelni benne, nagyon jó lehet ez a titkokról szóló, már így is fontos játék.

Az út elején jár még az Ita Est, Pálmonostorról. De nagyon ígéretes ez az indulás. Mert bár a színrevitelben vannak még esendőbb megoldások, mint a vetített háttér, hip-hop betét, playback ráéneklés, de a legeslegfontosabbat tudja Győriné Farkas Anna. Ez pedig a gyerekekkel végzett munka. Nagyon hitelesek tudnak ezek a különböző életkorú gyerekek jelen lenni ebben a játékban. Ennek ellenkezője történik a Lajtorja csoport paraszt blödlíjében. Török László egyike a legjobb gyermekszínjátszó rendezőknek az országban. A nagy rendezői kultúrával elmesélt *A Narancs – parasztkomédia* című játékát nem feszíti szét a játékok energiája.

A kordában tartott, de ki-kicsapó játékkedv az egyik legfontosabb erénye a remek alakításokat és jóféle közösségi játékot egyaránt hozó János vitéznek, amit egy próbahelyzetet mutatva mesélnek végig elevenen és tehetséggel Borsosné Horváth Krisztina tanítványai, a Liliom Színjátszó Csoport, *Majdnem próba* címen. Szintén a remek karakterek és az energikus, kreatív csoportos játék teszi az egyik legjobb „bolond falu” mesévé, amit az utóbbi években láttam, a szarvasi Sosevolt csoport előadását (*A bolond falu*). Ízlés és arányérzék kell egy bolond falu ábrázolásához, hogy ne legyen majomkodás, ki-nevetés vagy bántó az ábrázolás. Ez a jóízlés végig jellemezte Dr. Dósa Zsuzsa és Brachna Irén rendezését.

Hatás és energiarobbanás volt a felsőzentiváni Kísérleti Színpad előadása. Erős pillanatokkal és gondolatokkal ajándékoz meg a csoport *A walesi bárdok* színre állítva. Félelmetes, valódi ostort csattogtató diktátor király, kamasz-férfi energiát árasztó pribékek, maszkban szenvedő nép, rengeteg színjátszó, hangos zene és erős képek. Nem hibátlan, nem kicsiszolt, „csak” eredeti, bátor és szívbemarkoló.

Erős teatralitással szólalt meg, méltóságos komolysággal elevenítette fel a Kalamajka Együttes Kecskemétről szakrális játékukat, Vass-Eysen Abel rendezését (*Fehérlőfia*). Csak sajnálni tudom, hogy nem a nyári szabadtéri változatot láttam, mert ami ott a csillagos ég alatt varázslatos lehetett, itt egy kicsit túl patetikusnak mutatkozott.

A játék komolysága, a téma fontossága emelte meg Szivárvány Színjátszó Tehetségműhely bemutatóját, *A tékozló gyermek történeté*-t. Himerné Duló Erika diákjai

szép komolysággal adták át ezt az alaptörténetet. Még jobban hatott volna, ha több játékoság és felszabadultság ellenpontozza az elbeszélés méltóságát.

Nagyon jó találkozót láthattunk, s csak remélni tudom, hogy a sok élmény ellensúlyozta az esetleges rossz szájízt, vagyis mindenkinek a találkozó, a találkozás volt

fontos, és nem a verseny. Biztos vagyok benne, hogy a képzett és tehetséges kollégák tovább dolgoznak majd a gyerekekkel, és nagyon szeretném, ha meg is mutatnák közös munkájuk eredményét jövőre, és nem kedvetleníti el őket, hogy ha esetleg Szakall Judit és Perényi Balázs nem adott arany minősítést az idén.

Nógrád megyei bemutató

Balassagyarmat, 2016. április 23.

Lipták Ildikó

Balassagyarmaton, a Mikszáth Kálmán Művelődési Központban rendezték a WSO Nógrád megyei fordulóját. Az intézményben, Jakus Juli kezében mindig a legnagyobb gondossággal, precizitással szervezve és meleg szeretettel övezve zajlik a program.

Az előtérben ügyességi, kézműves és műveltségi játékok: épp annyi és olyan, hogy nem rivalizál a színházteremben zajló előadásokkal, de ha valaki elfáradt, megtelt, akkor sem kell unatkozni.

12 gyermekszínjátszó csoport produkcióját nézzük meg. Mindig sokan vannak bent, a gyerekek és a felnőttek őszinte érdeklődéssel figyelik egymás előadásait.

Az első előadás jó hangulatot teremt, az egyik legjobb alkotás a fesztiválon, ettől jó kedvű lesz mindenki. A második miatt kis szorongás lesz rajtunk úrrá: versenyen kívül induló csapat 40 perces musicalfeldolgozása következik. Újak a Weöresre járók közösségében, de az előadás hamar eloszlatja a félelmeinket, és abban reménykedünk, a fiatal rendezők egy-két éven belül az ismertebb rendezők közé tartoznak majd. A szakmai beszélgetésen való jelenlétük minősége is erre predesztinálja őket.

A csoportok közül többen is régóta visszajárnak, egyesek munkáján a fejlődés nyomon követhető, másoknál vélhetőleg komolyabb segítségre lenne szükség: a színjátszó-rendezői vagy drámapedagógiai továbbképzések nem csak a pedagógiai szemléletet, hanem sok esetben az ízlést is formálják. Kizártnak tartom ugyanis, hogy ha valaki személyre szabott segítséget kapna, elkövetne olyan bűnt, hogy egy libát játszó szereplőt tetőtől talpig lepedőbe csomagolna, két kis lyukacsát hagyva a két szemének, amiben a szereplő inkább néz ki hóhérnak vagy szellemnek, bár az orra alá applikált szomorúan lekonyuló csőr-imitáció igyekezett ez ellen hatni. Soha sem fogjuk megtudni, hogy ki volt a rongyok alatt. Ugyanebben a produkcióban kétszer is hosszan nézhettük (volna, ha nem vagyunk ennyire szemérmesek) a nagyon csinos, és igen kevés ruhát viselő kamasz lányok hastánc bemutatóját. Bizarr, ijesztő élmény volt, de a rendező sajnos nem adott alkalmat arra, hogy elmondhassuk neki: ilyet akkor sem tehet, ha a lányok kifejezett igénye a magamutogatás ilyen formája.

A produkciók jelentős része ugyanakkor olyan témákkal foglalkozik, ami a gyerekek életkori sajátosságaira messzemenőkéig figyelemmel van: a találkozó egyik nagy felfedezése a szlovákiai Ipolyságról érkezett színjátszó csoport. Régóta dolgoznak, s most először vettek részt a Nógrád megyei találkozón. Reméljük, sokat hallunk még róluk!

A kortárs témák feldolgozásával kapcsolatban érdekes jelenségnek tartom az amúgy kívánatos tabu témákhoz kapcsolódó „túlszaladást”.

Helyesnek tartanám mind a színjátszó-rendezőkben, mind más pedagógusokban tudatosítani, hogy a kemény témák feldolgozásánál igen nagy diszkrécióra és rendkívüli figyelemre, sőt fegyelemre van szükség. A gyerekek saját történeteinek (kriminalizáció, bántalmazás, zaklatás) feldolgozása nem jelentheti azt, hogy a történeteket egy az egyben áttesszük a színpadra, még akkor sem, ha a drámaiságuk miatt nagy a csábítás. Ingoványos és veszélyes terep, tisztában kell lennünk a határainkkal, képességeinkkel. A pedagógus nem feltétlenül terapeuta, még akkor sem, ha tudjuk, hogy a színjátszás, a drámajáték gyakran gyógyító hatással van a gyerekekre.

Perényi Balázssal együtt igyekeztünk megerősíteni a pedagógusokat abban, hogy a személyességtől ne tekintsenek el, ugyanakkor védjék, óvják a gyerekek személyiségét.

Elnézve a népes gyereksereget, a kísérő tanárokat és a sok szülőt, a Nógrád megyei kép alapján úgy látszik, hogy a gyermekszínjátszásra és a színjátszók közti találkozókra nagy igény van.

Keressük tovább, hogyan tudjuk támogatni a színjátszókkal dolgozó pedagógusokat!

Zala megyei bemutató

Zalaszentgrót, 2016. április 23.

Varju Nándor

2016-ban a Városi Könyvtár és Művelődési, Felnőttképzési Központ adott otthont a WSO Zala megyei fordulójának. A zalaszentgróti rendezvény néhány év kimaradás után került vissza a Zalaszentgróti Művelődési és Sportegyesület gondozásába. És ez nagyon jól tett neki: jelentősen emelkedett az induló és valóban részt vevő csoportok száma. (Az előző esztendő 6 valóban résztvevő csoportjához képest ebben az évben 14 csoport: ez rendkívül nagy előrelépés. A tavalyi találkozó beszámolóját lásd a 4-5-6. oldalon. *A szerk.*) Varga István főszerző kitűnő érzékkel rakta össze a programot: a két bejátszható helyszínnel a csoportok számára kihozta a maximumot a rendelkezésre álló feltételekből. Említésre érdemes, hogy míg a csoportvezetők szakmai megbeszélésen vettek részt, addig a gyerekek remek hangulatú, izgalmas színházi vetélkedő részesei lehettek.

Nem mellékesen: a város polgármestere, Baracska József azon túl, hogy megnyitotta a rendezvényt és kiosztotta a vetélkedő nyereményeit, szinte az összes előadást személyesen is megtekintette. Ott volt a vetélkedőn és a nap zárásán a helyi iskola igazgatója, nem mellékesen a település egyik alpolgármestere, Beke László is.

Tizennégy csoportot volt alkalmunk Kaposi László és Gergye Rezső kollégáimmal megtekinteni április 23-án. Az előadások skálája igen széles volt. Lázár Ervin mára már klasszikus Négyszögletű kerek erdejétől Shakespeare Szentivánéji varázserdejéig sok-sok tájat bejárhattunk a gyerekek és csoportvezetőik segítségével.

A tófeji Kincskeresők alsósai *Vacskamati virágja*-t játszották el nagy koncentrációval, tündéri bájjal. A zalaszentmihályi Gézengúzok *Nincs kecmec!* címmel gyermekversekből kötöttek színes csokrot számunkra: a szerkesztett anyag lehetővé tette, hogy szituációk és figurák is kibontakozhassanak. A gutorföldei Cifrácska csoport múlt századi slágereket használva generációs és „felnöttes” problémákat idézett fel *Volt egy tánc* című előadásukban. A kamaratérben a színpadi járásokkal, térszervezéssel gondjai voltak a csoportnak. Sok zenei bejátszást használtak, ezek néhol jóval hosszabbak voltak, mint amennyit az adott színpadi pillanatok kívántak.

A pölöskei Hangyabanda *Bolond Jankó* című előadásában gyakran több szereplő volt a színpadon, mint ahánynak érvényes akciója lett volna. Érezhetően nem volt színpadi rutinjuk, de ahogy haladt előre az előadás és a történet, egyre felszabadultabbá váltak a gyerekek, és ezáltal előbbé válhattak az általuk játszott figurák is. Nem túlzás: rövid távon is látható volt a színjátszás több pozitív hatása.

A galamboki Vadócok csoport kissé szertelen, poénos, és néha inkább poénkodós játéka jól illett *A süket király* történetéhez.

A Szivárvány csoport *Költői versenye* remek egyéni teljesítményekkel és jóleső csapatjátékkal ajándékozott meg bennünket. Az előadás arany minősítést kapott.

A nagykanizsai Regélők *Kevély kerekje*-je Petőfitől Adyig sokféle anyaghoz nyúlt: nem volt biztos szerkezet, vagyis nem volt mire felrakni ezeket, ez levett a közös teljesítmény hatásából és értékéből.

A határon túlról, a szlovéniai Lendváról érkezett Oroszlánok Színjátszó Csoport *Jancsi és Juliska... és az erdő* című előadása változatos formai megoldásokkal mesélte el az ismert történetet. Az előadás különleges háttérinformációja, hogy a magyar és szlovén anyanyelvű gyerekek a szlovén országos gyermekszínpadon első helyezést értek el magyar nyelvű előadásukkal. A Zala megyei bemutatón arany minősítést kaptak (később pedig meghívást a debreceni országos fesztiválra).

A csesztregi Csacsogók *A kislány, aki mindenkit szeretett* című Lázár Ervin feldolgozása bőkezűen bánt az idővel, továbbá a zenés/mozgásos betétekkel. A szokásos „a kevesebb több lett volna” megközelítés itt is érvényes: valamivel feszesebbé lehetett volna tenni az alapvetően epikus anyagot.

A Csúcsfejek Zalalövőről érkeztek a fesztiválra. A csoportvezetőjük által írt *Kelemen és a Ládafia* című előadás több körben újrainduló mesei története érdekes színfoltja volt a napnak.

A szentgróti csoportok egyike, a Szín-folt játszotta a *Nincs többé iskola* című előadást. Úgy tűnt, hogy a darab maga, és az azzal kapcsolatos dramaturgiai problémák jelentik az akadályt abban, hogy erősebb hatású színpadi játék jöjjön létre –, mert a játsszók kedve és tehetsége egy pillanatra sem volt kérdéses (ezüst minősítést kapott az előadás).

Hasonló volt a helyzet a másik helyi csoport előadásánál: a Színvarázs név alatt játszó társaságtól *Az utolsó mese* című előadást láthattuk. A zsűri döntése természetesen mindig szubjektív, bármennyire is elfogadhatónak tűnő magyarázatokkal szolgálnak tagjai. Az adott pillanatban ez az előadás hatásosabbnak tűnt hármunk számára, mint az előző két csapaté. Így kapott *Az utolsó mese* arany minősítést.

A szentpéterúriak *Betlehemes* játékokat nagy kedvvel, eleven energiákkal játszották a nem kifejezetten betlehemes hangulatban, és nem a betlehemes játékoknál megszokott körülmények között. Mindez nem igazán zavarta a játékosokat, ők tették a dolgukat, és láss csodát, működött az előadás.

A Játssz ma! csoport Shakespeare egyik legismertebb jelenetfűzérét, a Mesterember-jeleneteket játszotta *Szentivánéji álom – Iparos jelenetek* címmel, jó egyéni teljesítményekkel, helyenként humorral.

Köszönet Zalaszentgrót városának, hogy befogadták a megyei találkozót! Baracska József polgármester úrnak, hogy jelenlétével is támogatta az eseményt, illetve a Művelődési és Sportegyesületnek, Varga Istvánnak és kollégáinak, hogy hozzáértésükkel, munkájukkal létrejöhett Zala megye egyik fontos gyermekrendezvénye.

Pest megyei bemutatók

Nagy Imre Általános Művelődési Központ, 2016. április 9.

Benkő Ágnes, Tóth Miklós

A hivatalos megnyitó után egy rövid (Szivák-Tóth Viktor által vezetett) lazító-bemelegítő játékos után nyolc előadást tekinthettünk meg. (Az előadások közötti nagyobb átállások alatt is játszhattak és játszottak is a résztvevők Viktorral az aulában.) A nap végére mind a nyolc csoport kért minősítést.

- A Csepeli csemeték csoport *3 testvér* című előadását láthattuk elsőként. A harmadik éve együtt dolgozó csoport hatalmas energiával indította el a napot. A meseadaptáció a játékos ötleteit használva sajátos színházi nyelven „szólt meg”. Az előadás arany minősítést kapott.
- Ötletel-Ő csoport: *Életre kelt sorok*. Ebben az előadásban egy egész osztály állta a színpadra és hatalmas energiával, pontos munkával és igen komplex csoportos játékkal kápráztattak el bennünket, melyben a fő hangsúly a ritmuson volt, de komoly szerepet kaptak a magas szinten kivitelezett táncos-mozgásos betétek is. Az előadás arany minősítést kapott.
- Tücskök csoport: *Szél, szél, hova szállsz?* Esztétikus, lírai előadást láthattunk. A játékosok az 1. osztálytól a 4. osztályig képviseltetik magukat a csoportban nagyon szép összmunkával, az előadáson belül egymást segítve. Meg kell említeni, hogy a főszerepet - mely az előadást összefogó figura -, a csoport legfiatalabb tagja játssza. Az előadás BRONZ minősítést kapott.
- AMI Színkör kicsik (Móra csoport) *SMS-ék, avagy telefonos dolgaink*. Az előadás érezhetően a játékos számára fontos és a nézők számára is ismerős élethelyzetekkel foglalkozik sok humorral, szerkesztett játék formájában. Az előadás EZÜST minősítést kapott.
- A Komé-Diákok csoport *Egerek* című előadása egyszerű színpadi jelekkel az egyéni szerepmegformálásra épített, így mind hat játékosra komoly feladatok hárultak a szövegmenyiség és a játék terén is. Az előadás BRONZ minősítést kapott.
- B8 csoport *Hol a telóm?* A nyolcadik osztályosok előadásában szintén olyan produkciót láthattunk, ahol az egyéni szerepformálás dominált. Ez a produkció egyrészt a koncepcionális jelmezekkel és az érdemi témaválasztáshoz párosuló jó dramaturgiai érzékkel felvázolt jellemívek megjelenítésével tűnt ki a mezőnyből. Az előadás EZÜST minősítést kapott.
- Csepeli kiskamaszok: *Kamaszságaink*. A házigazda csoport játékának középpontjában szintén a mobil telefon állt, ám egy magasabb stílusfokon, babzsákkal helyettesítve a hétköznapi tárgyat. A produkció erőssége volt a felszabadult játék és a kölcsönös egymásra figyelés. Az előadás EZÜST minősítést kapott.
- AMI Színkör nagyok (Móra csoport) *Útkeresés – Csillagok vagyunk – Láss a mi szemünkkel!* Különös színfoltot képviselt a mezőnyben a gyermekszínházi fesztiválok szokatlan, de még a diákszínházi körökben is ritka ideológiai átfűtöttségtől izzó utolsó produkció. A tételdrámák világát idéző előadás résztvevői által elementáris erővel kihangsúlyozott gondolatok a korosztály sajátos nézőpontját tükrözték. Az előadás EZÜST minősítést kapott.

Zrumezky Dezső Művelődési Ház és Könyvtár, Inárcs, 2016. április 30.

Sereglei András

Ez egy helikopter bevetés...

Véleményem szerint zsűrinek dolga és kötelessége, hogy egy ilyen találkozót ne csak a produkciók minőségi szempontjai szerint értékeljen, hanem vegye figyelembe azt a háttérben megbújó munkát, amely egy-egy régiót a gyermekszínház területén sikeressé tesz.

Ez a fajta pedagógiai háttérmunka Inárcson nagyon is tetten érhető. Olyan találkozón vehettem részt mint zsűritag, amely a gyereket inspirálja, amely nem versenyre, hanem kíváncsiságra sarkall, amelynek legfontosabb hívószava a játék.

A produkciók majdnem mindegyike mutatott számunkra valami érdekeset, fontosat.

Már az első előadás, Vecsésről a Negyedik generáció által készített *Weöres bábuk* című előadás is igen ötletesen szerkesztett össze két, látszólag nagyon különböző darabot. A játszó hangszeres tudása pedig különdíjat hozott számunkra az ezüst minősítés mellé.

Veregyháza két produkció is érkezett, a Tűztestvérek *Apa, ha tudnád* című előadása amellel, hogy sok szereplőt játszatott igen technikásan és zökkenőmentesen, egy fontos és könnyen túlérzékenykedhető témát választott. Ők ezt nem tették, jó arányérzékkel játszottak az apa hiányának átélhető és átélhetetlen vetületeiről, mindezt arany minősítéssel jutalmazta a zsűri.

Az *Egyszervani királynő kenyere* című produkció, amit az Apródok hoztak el nekünk, nehéz feladatot tűzött maga elé. Írott szöveggel dolgoztak, amely időnként sajnos elnyomta az igazi játékot, de még így is színészi különdíjjal (Boros Máté Lehel), és bronz minősítéssel térhettek haza Szigetszentmiklóásra.

Az Inárcsi Felső Színház már több helyet hagyott a játéknak és a saját ötleteknek *Kutya* című előadásukban. Bár a történet itt-ott hagyott bennünk megválaszolatlan kérdéseket, de a játszó természetessége és színpadi jelenléte bőségesen kárpótolt minket. Annyira, hogy arany minősítést kapott az előadásuk.

A Tűzmadarak Veregyháza egy lengyel népmese, *A páfrány virága* dramatizált változatát hozták a találkozóra. Nagyon szépen kimunkálva és olyan feladatok elé állítva benne a játszókat, melyeket azok nagyszerűen teljesítettek. A színész játék, a mozgásos jelenetek mind azt kívánták a zsűritől, hogy arany minősítéssel és még egy színészi díjjal is (az anyát játszó szereplőről van szó) értékelje az előadást.

A *kiskirálylány* című játék, melyet Fótról hozott el nekünk a Szélkötők csoport, az életjáték formáját vegyíti egy olyan fanyar, kissé groteszk színházi nyelvvel, amely egyszerre szórakoztató és az előadás bizonyos pontjain igazán mély helyzetek felmutatására is alkalmas. Az arany minősítés ennek a formai ötletnek és a játszó felkészültségének szólt.

A Budapesten dolgozó KIMI EK csoport *Neked ez belefér?* című produkciója szintén a játszó élethelyezeteiből és improvizációból készített előadás: a helyzetek határait feszegető reakciókkal és döntésekkel foglalkoztak. Nagyon izgalmas, néha a közönséget is zavarba hozó jelenetek és nézőprovokáló effektjeik igazán izgalmas pillanatok hoztak. Sajnos a történet és az előadás még nincs annyira kész, hogy ezt a feszültség végig jelen lehessen, ezért ezüst minősítést kaptak.

Felüdülést jelentett az a szerkesztett játék, amelyet az Érdi Hangyácskák játszottak a találkozón *Főz-zünk, főzzünk kalamászt!* címmel. A találkozó majdnem legkisebbjei nagy kedvvel és örömmel mutatták meg az előadást, mely formai megoldásaiban majdhogynem hibátlannak bizonyult. Az arany minősítés ezeknek az erényeknek szólt.

Nem volt ennyire hibátlan és felhőtlen az Érdi Hangyák előadása, a *Telefontos dolgaink*.

Minden összeszedettsége és játékkedve ellenére az írott anyag hibái többször váltak láthatóvá, érezhetővé. A bronz minősítés is inkább ennek szólt, és nem a játszó felkészültségének.

S a találkozó végére, mint egy igazi csemege, a *Nyuszika csengője* került. Az ebben az előadásban játszó gyerekek olyan felszabadult játékkal ajándékoztak meg minket, amely, a gyermekszínház alapja és legfontosabb eleme. Ahol még vagy már nem a forma megtartása vagy lekötése a legnagyobb érdem, hanem a gyermeki játék és színház olyan kapcsolata, amely csak ebben a műfajban létezik, s melyet mi felnőttek vágyakozva nézünk.

A Kerepesről érkezett csapat ezüst minősítésben részesült.

A szervezők felkészültségét, hozzáértését dicséri, hogy rengeteg játékot játszottak, tanultak a gyerekek (többek között a beszámoló címét is adó játékot). Egyszerre és együtt játszottak, amely szerencsésen elmosta a találkozó verseny jellegét.

Gratulálok a játszóknak, a szervezőknek és mindazoknak, akik segítették ezt az eseményt!

Izgalmas volt, mint egy: „...helikopter bevetés, egy helikopter, helikopter, helikopter bevetés!”

Dél-dunántúli regionális forduló

Pécsi Kulturális Központ, 2016. május 6.

Regős János

A pécsi Apolló Kulturális Egyesület és önkéntesei most is kiváló házigazdái voltak a találkozónak. A jól előkészített rendezvényre összesen tíz színjátszó csoport érkezett a környékről, illetve egy Székesfehérvárról, egy pedig a Bács-Kiskun megyei Dunsokról. Az előadások többsége, úgy tudom, arany minősítéssel jutott ide, bár ez – a látottak alapján – nem minden esetben volt érthető. A csoportok külön öltözőt kaptak, felkészülésüket és a beállást az Apollósok egy-egy önkéntese segítette a helyszínen. Az előadások szcenikai/technikai lebonyolítását a ház munkatársai nagy odafigyeléssel végezték. A szakmai beszélgetések alatt, melyeken – egy kivételével – minden csoportvezető részt vett, az Escargo Hajója Társulat színészei foglalkoztak a gyerekekkel.

Az előadások előtt Fükéné Walter Mária tehetséggondozó pedagógus és Regős János, a Magyar Színjátszó Szövetség elnöke szólt a gyerekekhez.

A látott előadások jól tükrözték, hogy mennyire sok függ attól, hogy milyen intézményi háttér és felkészültség áll egy-egy csoport mögött, illetve, hogy a csoportvezető mennyire tapasztalt, szakmailag alkalmas-e a gyerekekkel való közös alkotómunkára. A kép vegyes. Minden előadásban – még a pedagógiai szempontból megkérdőjelezhetőekben is – voltak szép pillanatok, amelyekből érezhető volt, hogy a gyerekek és tanáraik egymást inspirálva tudtak együttműködni.

Ebből a szempontból érdekes és tanulságos volt az az előadás, melyben egy hatodikos „tananyagot”, a Toldit próbálta meg a pedagógus úgy közelebb vinni a gyerekekhez, hogy *A mi Toldink* címmel alkotott velük egy játékot. A tanárnő a beszélgetésen elmondta, hogy mennyire nehéz tanítani a Toldit. A történet távol áll a gyerekektől, a nyelvezete régies, tele számukra ismeretlen szóval. Hát nekiveselkedtek és feldúsították a gyerekek ötleteivel. Csakhogy ezek az ötletek igazából nem tettek hozzá semmit a műhöz, amit egyébként – ha idéztek belőle – igyekeztek „stílus hűen” előadni. De az ötletelésnél nagyon elkelt volna a tanári szűrés, hogy elkerüljék az ügyetlen aktualizálást, a stíluszavart (Mákvirág Csoport, Dombóvár). Ilyen szempontból ellenpélda volt a *Jégkirálynő* történetének feldolgozása, ahol az ismert történetet úgy dúsitották fel saját ötleteikkel, hogy ezek abszolút nem lógtak ki a meséből, és érződött, hogy a gyerekek értik és átélnek mindazt, amit eljátszanak (Turbó Csiga, Siófok). Ugyanez mondható el arról az előadásról is, ahol a *Kilenc csodaszarvas* (*Cantata profana*) mondájára fűzte fel saját életjátékát születésről, családról, iskoláról a KÖBÖ Sr. csoport *Körforgás* című előadásában. Teljesen más módon, de a *Piroska* mesét feldolgozó gyerekcsoport (CS.6.15. – Mohács) is fogást tudott találni egy jól ismert történeten. Itt úgy forgatták ki alapjaiból ezt a mese-klasszikust, hogy a farkas lett az áldozat, és az egészet egy bírósági tárgyalás keretében helyezték, ahol a farkasok és Piroskák különböző változatban adják elő, idézik fel az eseményeket, amolyan *Rashomon* (A vihar kapujában) módra. Ráadásul ez a keret, és a visszajára fordított történet lehetőséget adott egy nagy létszámú gyerekcsoportnak arra, hogy mindenki alkotó szereplőként vehesse ki részét az előadásból.

Az életjátékoknál a legsikeresebb próbálkozások azok voltak, ahol el tudtak emelkedni az „egy-az-egyben” szintjéről oda, ahol valami mélyebb, plasztikusabb kép rajzolódik ki önmagukról. Ehhez, persze, nélkülözhetetlen az érzékeny tanári segítség. Ilyenkor megjelenik a humor, az önirónia, nem egyszer a groteszk és az abszurd. A szintér ezeknél az előadásoknál legtöbbször, persze, az iskola, a család és a gyerekközösségek belső drámái.

A szakmai beszélgetések jó légkörben zajlottak a délelőtti, illetve a délutáni előadásorozatok után. A zsűri gondolatai szerencsére nem váltak kinyilatkoztatásszerű monológokká, a legtöbbször valóban beszélgető partnerek ülték körül az asztalt. A csoportvezetők – ha lehet így fogalmazni – nyitottak és fogadókészek voltak. Sértődés nem volt, pedig azért akadt néhány túréshatár közeli, főleg pedagógiaiilag problematikus előadás. Úgy éreztük, hogy inkább ártanánk azzal, ha nem beszélénk ezekről a módszertani tévedésekről.

Közép-magyarországi regionális találkozó

Balassagyarmat, 2016. május 14.

Kaposi László

Nézték egymást

A balassagyarmati regionális bemutató azon rendezvények egyike, ahol a gyerekek megnézik a másik előadását. Egyre ritkább tevékenység ez. Tavaly még a szekszárdi országos fesztiválon sem mindig sikerült elérnünk ezt: volt olyan időszaka a rendezvénynek – igaz, a második napon, a vége felé jártunk, meleg is volt, a fesztített program miatt ebédidőben is játszottak csoportok –, amikor nem lehetett elkezdni az előadást, mert kevés volt a néző.⁴

De nem erről kell most írnom, hanem egy olyan rendezvényről, ami nem csak idén, de folyamatosan ellenpéldája az említettnek. Valamitől bent maradnak a teremben. Pedig nem rossz a ház, van benne egy csomó izgalmas rész. Tehát, ha valaki „csábulni akar”, akkor van mivel. És már csak azért is, mert a szervezők rendre gondoskodnak érdekes játékokról, vagy éppen egy kis kézműveskedésről, manuális foglalkozásról.

Bent maradnak... Ez erősen személyfüggő is lehet: múlik azon, hogy adott helyen kik vannak ott: milyen csoportok. Függ a csoportvezetőtől, azoktól, akik eljutnak ide, akik elhozzák az előadásukat. Attól, hogy ők mire nevelték a csoporttagjaikat. A többiekben például versenyzőt, legyőzendő ellenfelet látnak-e, vagy éppen olyanokat, akiket hasonló dolgok érdekelnek, izgatnak a világból, érdekes, vonzó „másik embert”.

De azt sem hiszem, hogy Balassagyarmatra mindig a jótét lelkek jönnek gyermekszínházhoz: könnyen lehet, hogy van valami más is. Például a hely varázsa és/vagy a szervezők embersége. Érezhető rajtuk, hogy nekik fontos a gyerek, és az is, amire, amivel a gyerek készült: amit hoztak magukkal. És ahhoz kívánják a lehető legjobb körülményeket megteremteni. Az, hogy nekik fontos a bárki előadása, ez átsugározhat a gyerekekre is. Mint ennek az ellentéte is. Az is bizony.

Nos, Jakus Juliéknál beülnek a gyerekek, nézik egymás előadását. És ettől minden egészen más alapkőről indul. Könnyen lehet, hogy azok az előadások is magasabbra tudnak emelkedni, amelyek máskor, máshol nem annyira.

2016. május 14-én szép, magas színvonalú regionális találkozót láthattunk Balassagyarmaton. Jóleső érzés, ha nem vetődik fel az az egyébiránt meglehetősen ostoba kérdés, hogy ez az előadás miért került ide, vagy mi helyett került ide. (Ez a kérdés, persze, csak akkor vetődik fel, ha valakinek nem tetszik az előző zsűri válogatása. Ennyire igazságtalan ez a rendszer: ha tetszik, amit éppen látunk, akkor nincs kérdés.)

Itt a helyén volt minden előadás.

Volt olyan, több is, ami különösen. Mondjuk azért, mert elkapta a pillanatot. (És ezzel mintha a színház gyökereinél lennének.) A gyermekszínház előadások színvonala nehezen „lőhető be”. És még nehezebben stabilizálható. Aki *ma* látott remek előadást egy gyermekszínház csoporttól, könnyen lehet, hogy legközelebb – amikor azonos csoport ugyanazt az előadását játssza – valami mást lát majd, olyant, aminek nem sok köze van az előző élményéhez.

Ezen a napon láthattunk remek előadásokat.

Ilyen volt a négy továbbjutásra javasolt csoport előadása.

Sokunk sajnálatára az év végi programtorlódás nem engedte eljutni a debreceni országos fesztiválra a helyi csoportot. Nagy létszámú társaság játszott *A walesi bárdokkal*. Valóban játszott – és szép játék volt. Erős életkori különbség határozta meg a csoport összetételét, és úgy tűnt, hogy ez a különbség a színpadi

⁴ Pedig az országostól nem ezt várná az ember fia-lánya: oda biztosan olyanok jönnek, akiknek nagyon fontos a színház. Akiknek legalább pár napra ez az egyik legfontosabb. Fontos az, hogy lássák mások munkájának eredményét, mert ettől azt is várhatják, hogy 1) nekik is lesz majd nézőjük, ha másképp nem, adok-kapok alapon, 2) élményhez jutnak, mert biztos lesz abban valami jó, amit látnak, hiszen színház – és a színházról legalább ennyit már tudnak, ha eljutottak az országosra, és 3) fontos az, hogy tanulhatnak belőle, többet tudnak a színházról, azon keresztül az emberről, önmagukról. De nem: akkor és ott elég volt nekik, amit már addig kaptak, különben is... És volt egy csoport, amelyik strandra ment...

Tény, van két nap az országosra, és ahhoz gyereknézőként erősen elkötelezettnek kell lenni, hogy kb. tíz óra játékidőt végig üljön valaki. Ezt nem lehet elvárni.

Nos, ebben az évben (2016-ban) alaposan rákésztünk. Kijelöltük, hogy mely csoportoknak mit kellene mindenképpen megnézniük („mert ha nem leszek ott, akkor nincs néző, nincs fesztivál”). A debreceni országos fesztiválon az lett a gond, hogy a kamarateremben is annyian akartak előadást nézni, mint a nagyszínházban: jóformán mindenki minden előadást látni akart. Százszor jobb helyzet!!! Persze, kaptunk is érte –, jogosan, tegyük hozzá: „azt mondtátok, hogy ezen az előadáson itt kell lenniük, akkor hol vannak az üres helyek?”. Nem voltak már: a korábban érkezők elfoglaltak mindent.

létezési módjukra is hatással van. Volt valami egészen jó értelemben vett komolyság még a legkisebbek színpadi jelenlétében is: abban, ahogy az oratórikus formákat használva feldolgozták a „kötelezőt”. A kötelezőt, amiről időnként elfelejtjük, hogy az bizony műalkotás, és éppenséggel remekmű – csak sokan és sokszor nyúltak hozzá rosszul. Hát, itt nem! A Pimasz kamasz csoport B. Nyíregyházi Ágnes tanárnő rendezésében ezen a szép májusi napon érvényessé tette a művet. Kell-e ennél több?

A veresegyházi Tűzmadarak csoport *A páfrány virága* című előadása a csoportvezető-rendező Ácsné Csáki Ildikó feldolgozásából indult ki: a lengyel népmesét sok szakrális elemmel játszották. Szép ez a mese, de nyilván nem attól lett súlya, mintha önmagában színpadilag is jelentős lenne, nem is azért, mert eleve színpadra kívánczozna, hanem azért, mert a veresegyházi csoport kulcsot talált hozzá. És kinyitotta: ők tették jelentőssé és színpadilag érvényessé ezt a történetet.

A történet domináns lett az inárcsiak játékában is: improvizációs mögöttesel (vagy annak ellenére) összeállt a sztori, és egy idő után mintha kissé rá is nőtt volna a játékra. Néha mintha erősebb lett volna a történetmesélési szándék, mint a színház maga. Az epika nyert a drámával szemben. De nem nyerte meg a meccset: és ez is eredmény. Az Inárcsi Felső Színjátszók 11-14 közöttiekből álló csoportja *A kutya* című előadásában nem volt kérdés, hogy érvényes-e a színpadi létezése a gyerekeknek: az volt. És ehhez képest minden más másodlagos.

A szlovákiai Csillag-szóró csoport a közelből, Ipolyságról érkezett. A gyönyörűen beszélő társaság (hát, igen, a szomszédba kell menni, ha ilyent akarunk hallani) titkokról szóló játéka a síkságról indult, jóval a gyerekek kora és képességei alatti megoldásokkal (kár volt ezekért).⁵ De egy idő után felmászott a dombokra. Benne van a csoportban a későbbi hegymászás lehetősége és ígérete. Úton vannak, de eddig most még nem juthattak el. Mindezzel együtt vállalható és szerethető előadás volt a *Titok-tár*: jó szívvel lehetett továbbjutásra, meghívásra javasolni.

Ezzel a regionális találkozóval a balassagyarmatiak mentették a még tavaly szeptemberben kialakult helyzetet: Tatabánya a pályázati időszak végén visszamondta a regionális szervezését, és a balassagyarmati ház akkor lépett a helyükre, amikor már jelentősebb támogatást nem tudtak szerezni a programhoz. Ezzel együtt mindent megtettek érte: megtalálták azokat a lehetőségeket, amelyekre építve senki nem érezhette szegénynek a rendezvényt.

Nagy köszönet érte.

Ahol a gyermekszínház létkérdés

IX. Bácsfeketehegyi Gyermekszínház Műhelytalálkozó, 2016. május 6-7.

Meleg Gábor

2016. május 6-án és 7-én a Bácsfeketehegyen az egy helyi lakosra eső gyermekek száma megsokszorozódott. A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság kilencedik alkalommal szervezte meg a vajdasági gyermekszínházszók műhelytalálkozóját.

Az esemény nagyon nagy hatással volt rám, így azt gondoltam, megosztom a benyomásaimat. Talán sokaknak hasznos lehet.

Az érkezés

Hajnalban indultunk magyarországi kollégámmal, Benkő Ágival. Az odaút alkalmas volt arra, hogy láttelelet készítsünk Magyarországról, a drámapedagógiáról, oktatásról, kultúráról, kivándorlásról. A határon átlépve is ugyanúgy sütött a nap, mint előtte, ám Bácsfeketehegyre megérkezve a fények mégis kicsit mások voltak. Talán a gyerekhangok, a szervezők elszánt tekintete is hozzájárult,

mindenesetre a borongásainkat megtörte az előkészületek izgalma. Rögtön kaptunk erőt adó kávé és programfüzetet is: színes-szagos, informatív és igencsak vas-kos anyagot. Világossá vált belőle, hogy 30 előadást kell befogadnunk a két nap alatt. Ráadásul ebből a kínálatból mindössze egyet kell kiemelnünk – ők kaphatnak meghívást a magyarországi Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozó záró programjára, a fesztiválra. Épp ezért a titulusunk nem is zsúri volt, hanem művészeti bizottságot alkottunk. Csatlakozott még hozzánk Kovács Frigyes színművész, az Újvidéki Művészeti Akadémia tanára. Így vágtunk neki ennek a két napnak.

Az első élmények

Végtelen sok mosolyt láttunk már az első délelőttön. A gyerekek ott ültek a nézőtérre, nézték egymást, figyeltek és drukoltak egymásnak. Nem tudom, hogy a nézőtér kialakítása miatt történt-e, mindenesetre a fellépők valahogy a színpadon sokkal nagyobbak látszottak.

⁵ Valamiért ragaszkodtak ezekhez: az országos találkozón változatlan formában köszönt vissza a nyitány, ahol figurák és jelenetek helyett szavakat játszanak le... Általában is igaz: fontos tudás vagy éppen tanulás lehet a csoportvezetők számára, hogy a zsűriből érkező véleményekkel hogyan lehet együtt élni, dolgozni.

Az első néhány előadás után következett az első csoportvezetői beszélgetés. Legnagyobb meglepetésemre nagyon sokan vettek ezen részt. Nem csupán a délelőtti fellépő csoportok vezetői.

Így jutottunk el a délutáni fellépőkhöz, amivel együtt feltűnt immár a nap harmadik sajátossága: a körzeti televízió képviselője még mindig jelen van.

Ennyi mosolygó gyerek, kíváncsi pedagógusok, kitartóan jelen lévő sajtó... Mi lehet ennek a titka? Sok idő nem maradt arra, hogy ezen morfondírozzak, záporoztak az előadások, egyre intenzívebbek lettek a visszajelzések a nézőtérén. Hisz a gyerekek korábban a felnőttek okoskodása közben játszottak egymással. A csoportok megismerhették kicsit jobban egymást, így már nem idegeneket láttak a színpadon.

Esti varázslat

Izgalmas előadásokat láttunk, sok jó pillanatot, lett mindhármunknak kedvence is. Kíváncsian mentünk a második beszélgetésre: vajon hányan maradnak egy nehéz nap végén? Legnagyobb meglepetésünkre nem hogy csökkent volna a létszám, hanem növekedett. Voltak visszatérők délelőtről is, sőt a következő napon fellépő csoportok képviselői is eljöttek.

Közben ezzel párhuzamosan a délelőtti ismerkedő vegyes csoportok drámapedagógusok segítségével egy műhelymunkán vettek részt: egy kis produkción dolgozott mindenki, amit az értékelésünk után meg is mutattak egymásnak.

Nagyon sok élménnyel kerültem ágyba. Több előadásból villantak fel pillanatok, és vissza-visszatért bennem a csoportvezetők elszánt, lelkes tekintete. A fülemben csengett az, hogy mivel indokolták többen egy-egy csoport létrejöttét: a gyerekek annyira akarták, hogy muszáj volt. Oda kellett állni melljük. A gondolataimba bebeszűrődnek a közeli beszélgetések, nevetések hangjai. Nekem nincs erőm csatlakozni: holnap is lesz 15 előadás.

Reggel a piacon

Amikor kinyitottam a szemem, annyira hívogatott a napfény egy kis sétára, hogy nem álltam ellen. Elhagytam a „szigetet”, elmerészkedtem kicsit távolabbi utcákba. Annyira természetes volt addig a magyar nyelv, hogy egészen mellbe vágta a plakátok. Ja, persze, külföldön vagyok. Ezt szinte el is felejtettem. Ezt az élményt erősítette meg a piac is: a színes portékákon, a standok mögött nyelvi sokszínűség. Vagy inkább idegen csengésű szerb szavak. Nem gondoltam, hogy ez az élmény később még fontos lehet.

Amikor tétje van...

Álmosan kezdődik a reggel, elér minket a hátralévő 15 előadás súlya. Azért lassan feloldódunk. Már rutinszerűen jön az ebéd és a beszélgetés. Ám megtörik egy ponton a rutin és a megszokás. Megértem azt, amit eddig csodálkozva szemléltem csak: a bácsfeketehegyi csodát. Ugyanis az egyik csoportvezető arról beszél, hogy a felcsói létszáma még tízen felül van az iskolájában, de alsó

tagozat már csak 8 főből áll. A több ezres magyar ajkú lakosság száma néhány év alatt a felére csökkent. Kezdem megérteni azt, amivel testközelből még sosem szembesültem, csak a szövegeket ismerem: a színház, a magyar nyelvű színház, sőt a magyar nyelvű gyermekszínház a magyarság záloga. Ott megértettem, hogy a magyarság megőrzése a tétje ezeknek az előadásoknak. Zsigeri, elementáris élmény... Ha nincs elég gyerek, nincs iskola, ha nincs iskola, nem kell tanár, ha nem kell tanár, nincs, aki továbbadja, ha senki nem adja tovább, akkor vége.

Bizony, ezért olyan fontos, hogy megszülessenek ezek az előadások, hogy elvigyék őket lehetőség szerint sok helyre. A jövőt jelentik.

Új szemüveggel nézem a délutánt. Értem már, miért olyan fontos ügy ez. Az utolsó blokk is erős. Sőt, vannak megrendítő pontjai ezeknek az előadásoknak is: katartikus, borzongató pillanatok, amelyekre a mai napig emlékszem.

Eljön a negyedik beszélgetés is. Az előzőhöz hasonlító helyzetek, bizonytalanság, nem tudni, mit hoz a jövő, egyre kevesebb a gyerek az iskolákban. Egyre kevesebb a magyar nyelvet beszélő gyerek a Vajdaságban. Legnagyobb megdöbbenésünkre a második napon is készülnek produkciók a műhelymunkákban.

Közben megszületik a döntés: több előadást szeretnénk küldeni. Talán hogy tanulhassanak a kollégák az „anyaországban”. Nem is rendezői fortélyokat, nem új gyakorlatokat: inkább azért, hogy izlelgessük, mekkora tétje lehet egy előadásnak. Ehhez a téthez ráadásul nem is kell határon túli magyarnak lenni. Hisz a játszó gyerekek mindegyikének rendkívül fontos, egyszerűen alkalom egy-egy előadás. Jól mutatják ezt azok a történetek is, melyeket a csoportvezetők mesélnek: nem hagyják őket hazamenni a gyerekek sokszor, vágyják a színházjátást.

Elhangzik az eredmény. Izgalom, öröm, csalódottság a nézőtérén. De a tekintetekben ott a csillogás: két napig egy csodában vettek részt. Már indulnak is, hiszen fontos dolguk van, amit már hétfőn folytatniuk is kell. A magyarság megtartása.

Hajvert Lódi Andrea, a program főszerzője a zárás után is elszánt. Talán épp azért, mert látta azt, hogy mennyi hozadéka van szívós, kitartó munkájának. A találkozó ugyanis hosszú távú építkezés eredménye. A csoportvezetők rengeteg segítséget kaptak, nézik egymást, tudnak egymásról. Ebben rejlik még a csoda: a kitartó, eltántoríthatatlan hozzáállásban, ami által évről évre egyre színvonalasabb produkciók szülehetnek.

A búcsú

Nehéz szívvel érkeztünk, ám a búcsúzás talán még nehezebb. Sok érzés egyszerre. Félreértés ne essék, számtalan kiváló szakmai műhely működik Magyarországon, nagyszerű pedagógiai folyamatokkal találkozhatunk. Nem is kívánom ezzel szembeállítani a vajdasági tapasztalatainkat. Inkább egymás mellé teszem őket: merítsünk egymás tekintetéből erőt! Adjon lendületet mindez egy következő lépcsőfokhoz, legyen az országhatáron innen vagy túl.

Az országos fesztiválról

(A fesztivál műsorfüzetéből)

A Weöres Sándor Országos Gyermekszíni Társaság sokszorosan kipróbált és bevált szervezési rendszerrel működő, az ország egészét érintő felmenő rendszerű, gyermek művészeti rendezvénysorozat, amelyet a Magyar Drámapedagógiai Társaság a megyei és regionális szinten tevékenykedő együttműködő partnerei (intézmények és civil szervezetek) segítségével tart életben. Ez a rendezvénysorozat története során széleskörű szakmai és társadalmi elismerést vívott ki. (A Weöres Sándor Országos Gyermekszíni Társaság záró rendezvényen, a fesztiválon való részvétel és szereplés presztízs értékű sok-sok kisebb-nagyobb hazai közösség életében.)

A Weöres Sándor Országos Gyermekszíni Társaság – közhasználatú rövidítésével a WSO, vagy másképp: „Vörös” – gyerekek alkotó közösségeinek, művészeti csoportjainak kíván teret adni. Rendezvénysorozatunkat azzal a célkitűzéssel szervezzük két és fél évtizede, hogy az országszerte és a határokon túl, nem egyszer nehéz körülmények között, a csoportvezető-rendező, pedagógus kitartó, áldozatos munkájának köszönhetően működő gyermekszíni csoportok bemutathassák a tanév során színpadra állított előadásait. Itt megtekinthetik egymás alkotását, bátorító szavakat kapnak, részt vehetnek a kísérő programokon, a csoportvezető-rendezők pedig véleményt cserélhetnek, szakmai támogatást kaphatnak a szakértők által vezetett konzultációkon.

Az idei a huszonötödik alkalom, amikor országos meghirdetéssel kerül sor a gyermekszíni társaságok felmenő rendszerű találkozójára. A nyitány, az első országos 1992-ben három helyszínen került megrendezésre: Budapest – Lakitelek – Tiszalök.

Utána huszonhárom év alatt, bár szép kort élt meg a 'Vörös', összesen hét helyszínen került sor eddig a záró eseményre, az országos fesztiválra. Ezek a városok: Ajka, Paks (háromszor), Tatabánya (háromszor), Budapest (nyolcszor), 2014-ben Szeged, 2015-ben Szekszárd városa, és idén *Debrecen* – ez utóbbi városunk *már hetedszer gazdája az országos fesztiválnak.*

A fesztiválra a hazai gyermekszíni csoportok mellett minden esetben meghívjuk az adott évben legjobb határon túli magyar gyermekszíni csoportokat is: ebben az esztendőben 20 hazai mellett 5 határon túli csoport képviseli a Felvidék, Erdély, Muravidék, Vajdaság gyermekszíni társaságait. Az országos fesztivál ebben a megközelítésben nemzeti és nemzetközi.

Ezen a nagy rendezvényen a produkciókat már nem minősítjük, nincs rangsor, nincsenek sorrendet (akaratlanul is) felállító díjak: vagyis nincs verseny. Ezzel együtt a szakmai beszélgetések vezetésére rangos színházi szakembereket kértünk fel.

Reményeink, házigazdai és szervezői szándékaink szerint a XXV. Weöres Sándor Országos Gyermekszíni Társaság Fesztivál színes, érdekes, jó hangulatú gyermekünnepéllé, egyben színházünnepé válhat.

(KL)

A megyei és regionális bemutatók alapján a felmenő rendszerű országos találkozó záró eseményére, 2016-ban, a debreceni országos fesztiválra a következő csoportok kaptak meghívást (a fellépések sorrendjében):

TŰZMADARAK (Veresegyház)

PAFFF SZÍNPAD (Sirok)

BENDEGŰZOK (Sirok)

LÁJK SZÍNJÁT SZÓ CSOPORT (Kecskemét)

SOLTIS LAJOS SZÍNHÁZ GYEREKSTÚDIÓ (Celldömölk)

TEKERGŐK (Makó)

ÖTLETEL-Ő (Törökbálint)

OROSZLÁNOK SZÍNJÁT SZÓCSOPORT (Lendva, Szlovénia)

KÖBŐ JR (Pécs)

LOSI NÉTY SZÉ (Budapest)

PEMETEFŰ (Szeged)

INÁRC SI FELSŐS SZÍNJÁT SZÓK (Inárcs)

KINCSKERESŐ KÖLYKÖK (Dusnok)

SZÁLKA STÚDIÓ (Tatabánya)

HUNCUTKÁK (Nagyvárad, Románia)

NÉGYNYOLC (Újvidék, Szerbia)

ÁKOMBÁKOM (Bácsgyulafalva, Szerbia)

CS.6.15 (Mohács)

ARRABONA DIÁKSZÍNPAD KIS CSOPORT (Győr)

KODÁLY KICSIK ÚJONCOK (Pécs)

LAZARCÚ MASZKÁK (Kecskemét)

ALFÖLD GYERMEKSZÍNPAD (Debrecen)

CSILLAG-SZÓRÓ GYERMEKSZÍNJÁT SZÓ

CSOPORT (Ipolyság, Szlovákia)

CSIVITKE (Tiszavasvári)

BOLYAISOKK (Debrecen)